Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 181	Łódź, Sroda 5 sierpnia 1931 r.	נײַנטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך כ״ב מנחם אב תרצ״א	№ 181

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

געשטאָרבען מיניסטער טשערווינסקי

נאך א שווערער אפעראציע פון גאל-שטיינער

וואַרשאַ, 4. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). נעכטען נאָכמיטאָג איז נאָך אַ שווערע אָפּעראַציע פון גאַל־שטיינער געשטאָרבען דער בילדונגס־מיניסטער ד״ר מיעטשיסלאַוו טשערווינסקי.

דער פלוצלונגדיגער טויט פון בילדונגס־מיניסטער האָט געמאַכט אַ גרויסען איינדרוק אין די רעגירונגס קרייזען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן טויט פון מיניסטער רעכענט מען זיך, אַז ס'זאָלען צוריקקומען קיין וואַרשאַ די מיניסטאָרען, וויצע־מיניסטאָרען, מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט, פּרעזעס פון „בעבע"־קלוב סלאַוועק, אַלע דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען, וועלכע וועלען אַנטיילנעהמען אין דער לויה.

מיט די ענינים פון בילדונגס־מיניסטעריום וועט זיך פאַרנעהמען דער וויצע־מיניסטער קאַזשימיעזש פּיעראַצקי, וועלכער וועט וואַהרשיינליך בעשטימט ווערען אַלס בילדונגס־מיניסטער.

אין די קרייזען פון „בעבע" בעטאָנט מען, אַז דער פאַרשטאָרבענער בילדונגס־מיניסטער איז געווען איינער פון די פאַרדינסטפולסטע פערזאָנען אין רעגירונגס־לאַגער.

זיצונג פון פ.פ.ס.׳ישען סיים=קלוב

פ. פ. ס. ארבייט אויס נייע געזעץ-פראיעקטען

וואַרשאַ, 4. (טעלעפאָניש). נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון סיים־קלוב פון פ.פּ.ס. דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי, ס'זענען אַנוועזענד געווען אַלע דעלעגאַטען וואָס האָבען אַנטיילגענומען אין קאָנגרעס פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל אין ווין.

נאָכ'ן אָרומרעדען אַ רייהע אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען, האָבען די דעלעגאַטען אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון סאָציאַליסטישען קאָנגרעס און פון די רעזאָלוציעס וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען, דער בעריכט האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע דיסקוסיע.

ווייטער האָט דער פּ.פּ.ס.׳ישער קלוב בעאויפטראַגט דאָס פּרעזידיום צוצוגרייטען מאַטעריאַלען פון געזעץ־פראָיעקטען וועלכע פּ.פּ.ס. דאַרף אַרייַנטראָגען אין סיים ווען ס'זאָל צונויפגערופען ווערען אַ ספּעציעלע סעסיע.

גרויסע קאמוניסטישע אונרוהען

אין ארבייטער=פירטעל אין בערלין

בערלין, 4. (ספּ. טעל.) היינטיגע נאַכט זענען אין אַרבייטער־פירטעל פון בערלין, קרייצבערג, פאָרגעקומען נייע קאָמוניסטישע אונרוהען.

אַן אָפּטיילונג פּאָליציי, וועלכע האָט געוואָלט פונאַנדערטרייבען די דעמאָנסטראַנטען איז אַטאַקירט געוואָרען מיט שטיינער פון די פענסטער.

די קאָמוניסטען האָבען אויף די גאַסען אויפגעריסען פּעטאַרדעס. דאָס איז געווען אַ סיגנאַל צו בעשיטען די פּאָליציי מיט אַ האָגעל פון קוילען, וועלכע זענען געקומען פון די דעכער, באַלקאָנען און פענסטער, די פּאָליציי האָט אויך געענטפערט מיט פייער.

גרויסע קאמפען אין אינדיען

פיל מענשליכע קרבנות

לאָנדאָן, 4. (טו) אין דער פּראָווינץ נאַטאַל, (אינדיען) זענען פאָרגעקומען ערנסטע אונרוהען צווישען דער איינגעבוירענער בעפעלקערונג. ס'זענען פאָרגעקומען קאַמפען צווישען די אָנהענגער פון צוויי קאַנדידאַטען אויפ'ן אַמט פון אָנפיהרער פון שבט מאַוונו.

די קאַמפען זענען געווען זעהר פאַרביסענע. די צאָהל מענשליכע קרבנות איז גרויס.

קופאָן № 23

2-טע סעריע

פון גרויסען

פרעמיען-קאנקורס

— פון —

„נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין פּרע־מיען־קאָנקורס איז גענוג צוזאַ־שטעלען ביז 30 קופאָנען.

באנקראט פון א יוד. קאאפע-ראטיווער באנק אין ווארשא

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין וואַרשאַ האָט באַנקראָטירט די יודישע קאָאָפּעראַטיווע באַנק „אוניטאַס", אויף נאַלעווקי 7. הונדערטער מענשען, וועלכע זענען בעצוועהלט געוואָרען בעלאַגערען די באַנק. די בעצוועהלטע זענען אויך אַוועק אין פאַרבאַנד פון די קאָאָפּעראַטיווע בענק רימאַרסקאַ 6, ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז די באַנקראָטירטע באַנק איז גאָר אַ מיטגליד פון דעם רעוויזיאָנס־פאַרבאַנד אין לעמבערג.

דייטשע רעדוצירטע באהן-ארבייטער

פיהרען אויס אטענטאטען אויף די באהנען

בערלין, 4. (ספּ. טעל.) צווישען מאַגדעבורג און בראָונשווייג האָבען נישט ענטדעקטע אָנפאַלער אויף דער באַהן־ליניע אַוועקגעלעגט אַ שינע פון 300 קילאָ. צום גליק האָט מען בעצייטענס בעמערקט דעם אַטענטאַט און דער צוג איז פאַרהאַלטען געוואָרען.

מ'האַלט אַז דעם אַטענטאַט האָבען געוואָלט אויספיהרען די רעדוצירטע באַהן־אַרבייטער.

אויפ'ן וועג קיין טאָקיאָ

פליהט די ענגלישע פליהערין עמי דזשאנסאן

לאָנדאָן, 4. (טו) די בעריהמטע ענגלישע פליהערין עמי דזשאָנסאָן איז אָנגעקומען מאָנטאָג אין אָוונט קיין טשיטאַ אין מזרח־סיביר. נאָך אַ קורצען אָפּרוה איז די פליהערין ווייטער אָפּגעפלויגען אויפ'ן וועג קיין טאָקיאָ.

נייע אויפרייסען אין די יוגאסלאווישע באהנען

5 טייוועלס=מאשינען אין די אויסלענדישע וואגאנעם

בעלגראַד, 4. (ספּ. טעל.) דער נעכטיגער באָמבען־אויפרייס אין שנעל־צוג מינכען—בעלגראַד האָט בעוואויגען דאָס יוגאָסלאַווישע באַהן־מיניסטעריום אַרויסצוגעבען פאַראָרדנונגען אַז די אויסלענדישע באַהן־וואַגאָנעס זאָלען פאַרהאַלטען ווערען אויף דער גרעניץ און די פּאַסאַזשירען זאָלען זיך איבערזעצען אין יוגאָסלאַווישע וואַגאָנעס.

די סיבה פון דער דאָזיגער פאַראָרדנונג איז די וואָס די אָנפאַלער אָרדנען איין די טייוועלס־מאַשינען אין אויסלאַנד, און רעכענען אַזוי אויס, אַז די אויפרייסען זאָלען פאָרקומען אין יוגאָסלאַוויען.

נעכטען זענען רעווידירט געוואָרען אַלע אויסלענדישע צוגען, די רעוויזיע האָט געגעבען סענסאַציאָנעלע רעזולטאַטען, מ'האָט ענטדעקט פינף טייוועלס־מאַשינען.

נישט קוקענדיג אויף דעם זענען דאָך פאָרגעקומען נאָך עטליכע באָמבען־אויפרייסען אין די לעדיגע וואַגאָנעס.

עדיסאן ווערט געזונד

ניו־יאָרק, 4. (ספּ. טעל.) דער געזונד־צושטאַנד פון דעם 87־יעהריגען ערפינדער עדיסאָן, וועלכער איז זעהר קראַנק געווען, האָט זיך אויף אַזויפיל געבעסערט, אַז עדיסאָן איז שוין אַרויס פון בעט און געמאַכט אַ שפּאַציר אין גאָרטען.

די דאָקטוירים האָבען איהם אָבער דערווייל נישט ערלויבט צו אַרבייטען.

7 און א האלבע שעה א טאג

וועלן ארבייטען די ענגלישע ארבייטער

לאָנדאָן, 4. (ספּ. טעל.) צווישען די קוילען־גרובען בעזיצער און די אַרבייטער איז געקומען צו אַ הסכם וועגען דער אַרבייטס־צייט אין די קוילען־גרובען וועלכע וועט פון איצט אָן דויערען בלויז 7 און אַ האַלב שעה.

די לויה פון דערשאסענעם אין ווארשא

איז פארגעקומען 2 ביינאכט

וואַרשאַ, 4. (טעלעפאָניש). היינט 2 ביינאַכט איז פאָרגעקומען די לויה פון יוסף קאַשעווסקי, וועלכער איז דערשאָסען געוואָרען בעת די קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציעס דעם 1 אויגוסט אין וואַרשאַ. די לויה איז פאָרגעקומען אין גאַנץ שטילקייט [illegible].

געהיימנישפולע געשפרעכען

צווישען הוגענבערג'ן און הינדענבורג

צוזאמענארבייט צווישען דער רעכטער אפאזיציע און דער רעגירונג

פּאַריז, 4. (ספּ. טעל.) די היגע פּרעסע לעגט גרויס אויפמערקזאַמקייט אויף די געשפּרעכען פון הוגענבערג'ן מיט'ן פּרעזידענט הינדענבורג. הגם מ'ווייסט נישט גענוי וועגען וואָס דאָס געשפּרעך האָט זיך געפיהרט, זעהט מען אָבער אין איהר דעם ערשטען שריט צו אַ פּאָזיטיווע צוזאַמענאַרבייט פון דער רעכטער אָפּאָזיציע מיט דער רעגירונג. דאָס געשפּרעך, ווי מען שמועסט, ווערט דערהויפּט געפיהרט וועגען דעם קומענדיגען פּלעביסציט אין פּרייסען און היינט אָדער מאָרגען וועלען זיך בעגעגענען הוגענבערג מיט ברינינגען.

דער „טאַן" האָט מורא, אַז דייטשלאַנד וועט זיך אינגאַנצען צוזאַמענבינדען אויב מ'זאָל בעזייטיגען פון דער מאַכט די סאָציאַליסטען אין פּרייסען.

די צייטונג ווייזט אָן, אַז דער פּלעביסציט אין פּרייסען וועט דעצידירען וועגען די ענדערונגען אין דער רייכס־רעגירונג אויף לינקס אָדער רעכטס.

די מפּלה פון דער פּרייסישער רעגירונג וואָלט מיט זיך געבראַכט ענדערונגען אין דער רייכס־דייטשער רעגירונג און אפשר צום פאַלען פון דייטשען קאַבינעט.

די סאָציאַליסטישע צייטונג „סואַר" דריקט אויס די מורא, אַז די נאַציאָנאַליסטישע אָפּאָזיציע וועט שטויסען היטלערן אויסצופיהרען דעם מלוכה אַטענטאַט צו וועלכען ער גרייט זיך שוין לאַנג.

צוליב דעם ערוואַרט מען מיט גרויס שפּאַנונג אויפ'ן 9 אויגוסט ווען ס'וועט פאָרקומען דער פּלעביסציט אין פּרייסען.

געשפאנטע בעציהונגען צווישען בולגאריען און יוגאסלאוויען

קעניג באריס אין פלוצלונג צוריקגעקומען פון אורלויב

בערלין, 4. (ספּ. טעל.) לויט די ידיעות וואָס זענען דאָ אַהער אָנגעקומען, האָבען די אָפטע באָמבען־אויפרייסען אויף די יוגאָסלאַווישע באַהנען אַרויסגערופען אַ גרויסע שפּאַנונג אין די בעציהונגען צווישען בולגאַריען און יוגאָסלאַוויען, ווייל מ'האַלט אַז די אַטענטאַטען ווערען אויסגעפיהרט דורך די מאַקעדאָניער.

דער בולגאַרישער קעניג באָריס האָט פלוצלונג איבערגעריסען זיין אורלויב און מיט אַן אויטאָ גע־קומען קיין סאָפיע, וואו ער האָט גלייך אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן פּרעמיער מאַלינאָוו.

אָפיציעל הייסט עס, אַז דאָס צוריקקומען פון קעניג באָריס האָט נאָר אַן אַלגעמיין אינפאָרמאַטיווען כאַראַקטער, אָבער אין די גוט־אינפאָרמירטע קרייזען ערוואַרט מען אַ שאַרפען פּראָטעסט פון יוגאָסלאַוויען צו בולגאַריען וועגען די דערמאָהנטע אַטענטאַטען.

פראנצויזישע מיניסטארן אין דייטשלאנד

קאנצלער ברינינגס גרויסע רעדע איז ראדיא

בערלין. 4 (טו). קאנצלער ברינינג האט היינט געהאלטען א גרויסע רעדע דורך ראדיא וועגען דער ארבייט פון דער דייטשער רעגירונג אין דעם לעצטען חודש און וועגען די רעזולטאטען פון די אונצעהליגע אונטערהאנדלונגען מכח דעם ראטעווען די דייטשע פינאנצען.

דער קאנצלער האט אין זיין רעדע געגעבען אנצוגעהערען, אז די דייטש-פראנצויזישע אונטערהאנדלונגען, וועלכע האבען זיך אנגעהויבען אין פאריז, וועלען ווייטער פארגעזעצט ווערען בעת'ן בעזוך פון די פראנצויזישע מיניסטארן אין בערלין.

ארום דער גרויסער גנבה

אויף דער הויפט-פאסט

וו א ר ש א, 4 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט דער גרויסער גנבה פון די פאסט-מארקען אויף דער הויפט-פאסט האט מען ארעסטירט 4 ווכטער. די פאליציי שטעלט פעסט, אז אין דער גנבה האבען געמוזט אנטיילנעהמען א חוץ אינטערנאציאנאלע גנבים אויך עטליכע בעאמטע פון דער פאסט. די אויספארשונג איז אין גאנג.

עמיגראציע מעגליכקייטען קיין טשילי

ערקלערונג פון „יעאס״

וו א ר ש ע, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). „יעאס״ האט פארעפענטליכט א קאמוניקאט וועגען די עמיגראציע-מעגליכקייטען קיין טשילי. „יעאס״ שטעלט קאטעגאריש פעסט, אז אהן אן'איינרייזע-ערלויבעניש פון דער טשילאנער רעגירונג קען מען נישט בעקומען קיין וויזע, ארבייט אין טשילי קענען בעקומען נאר שוסטער, בעקער, גלעזער, מעכאניקער, מאדיסטקעס, שמידען, איינבינדער, און נייטארינס.

דערטרונקען געווארען אין ווייסעל

2 יודישע יונגעלייט פון ווארשא

וו א ר ש א, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין קאזשימיעזש זענען אין דער ווייסעל דערטרונקען געווארען צוויי יודישע יונגעלייט. דאס זענען די מיטגלידער פון „השומר הלאומי״ אשר פינקערט און אברהם שומאכער,ביידע זענען פון ווארשא, מ'האט זיי ארויסגעצויגען טויטע פון וואסער.

צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען

וו א ר ש א, 4 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען אויפ'ן 1. אויגוסט איז 261.059. אין ווארשא זענען פערהאן 15,089 ארבייטסלאזע, אין לאדז 28.834, סאסנאוויץ 20.552 א.א.וו.

דאס איז אבער אלץ אויפ'ן פאפיר, אין דער ווירקליכקייט איז די צאהל ארבייטסלאזע פיל גרעסער.

עטליכע הונדערט פערזאן אומגעקומען

בעת א פערפלייצונג אין כינא

לאנדאן, 4. (טו) מען מעלדעט פון שאנכיי אז אין דער שטאט האנקאו זענען דערטרונקען געווארען עטליכע הונדערט מענשען.

צוליב די געוואלדיגע רעגענס איז דאס וואסער שטארק געשטיגען אין א רייה אזיערעס ארום האנקאו. דאס וואסער איז ארויס פון די ברעגעס און פערפלייצט די שטאט. אין שטאט איז נישט פערהאן קיין לעבענסמיטעל. די פערפלייצונג האט געמאכט גרויסע שאדענס.

די ערווארטעטע פאליטישע איבערראשונגען זענען נישט געקומען

וו א ר ש א, 4. (טעלעפאניש) די פאראויסגעזעהענע פאליטישע איבערראשונגען קומען דערווייל נישט. וואהרשיינליך וועט גארנישט פארקומען ביז נאך דעם לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר אין טארנאוו.

דער פרעמיער האלט אפ נארמאלע קאנפערענצען מיט די מיניסטארן אין רעסארט-פראגען.

אין דער רעגירונג ארבייט מען איבער ווירטשאפטליכע און פינאנציעלע פראבלעמען און מ'ארבייט וועגען דעם אויס פערשידענע פראיעקטען. עטליכע פון זיי וועלען צוגעשטעלט ווערען דעם עקאנאמישען קאמיטעט ביים מיניסטערן-ראט אויף צו בעטראכטען.

סקאראפאדסקי שליסט אפמאכן מיט אונגארן

אין נאמען פון אוקראינא און אוקראינער

בערלין, 4 (טו) די אוקראינישע עמיגראנטישע פרעסע פערעפענטליכט א סענסאציאנעלען דאקומענט וועגען א געהיימען אפמאך צווישען דעם געוועזענעם העטמאן פון אוקראינא גען. סקאראפאדסקי מיט די מאסגעבענדע אונגארישע פאקטארן.

לויט די פערעפענטליכטע רעוועלאציעס האט סקאראפאדסקי זיך געזאלט פערפליכטען אפצוזאגען זיך אין נאמען פון אוקראינא פון קארפאטען-רוס-לאנד לטובת אונגארן. דערפאר האט סקאראפאדסקי געזאלט בעקומען פון אונגארן א יעהרליכע סובסידיע פון 50 טויזענד פענגא.

נאכ'ן שליסען דעם דאזיגען אפמאך האט סקאראפאדסקי אבער קיין שום סובסידיע נישט בעקומען. סקאראפאדסקי'ס אפמאך האט געמאכט א גרויסען רושם אין די אוקראינישע קרייזען.

—=:)(:=—

די רעיענטען און קאמארניקעס זאלען ווערען בעאמטע

מעמאריאל פון די מלוכה-אנגעשטעלטע צו דער רעגירונג

ווארשא 4 (טעל. פון אונזער קארעספאנדענט) דער צינאנץ-מיניסטער יאן פילסודסקי האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון מלוכה-אנגעשטעלטע.

די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען דעם מיניסטער א מעמאריאל וועגען פערבעסערן די לאגע פון די בעאמטע אהן צו בעריהרען דעם מלוכה-בודזשעט, דער מעמאריאל זעהט פאר צו פערגרעסערן די מלוכה-הכנסות מיט 200 מיליאן זל. דורך בעשטייערען די פערד-ווישחשיגעס, העכערען די אפצאהלונגען פון ירושות און געשאנקען, די מלוכה זאל איבערנעהמען די רעיענטען און קאמארניקעס, בעשטייערען די הויכע פענסיעס און העכערען דעם הכנסה-שטייער פון די בעאמטע מיט 100 פראצ.

רוסלאנד וויל נישט צושטעלען

קיין ציפערען וועגען איהר בעוואפנונג

ג ע נ ף, 4. (ספ. טעל.) די פעלקער-ליגע האט ארויסגעגעבען א יאהר-בוך מיט ציפערען וועגען דער ענטוואפנונג פון אלע לענדער אין דער וועלט. דארט פעהלען נאר ידיעות וועגען רוסלאנד.

די פוילישע רעגירונג האט זיך דעריבער געווענדעט מיט אן'אנפראגע צום פעלקער-בונד פארוואס ס'זענען נישט אנגעגעבען די ציפערן וועגען רוסלאנד.

דער פעלקער-בונד האט געענטפערט, אז רוסלאנד האט נישט צוגעשטעלט אזעלכע ציפערען און מ'קען זי דערצו נישט צווינגען.

היינט ווערען אפגעשאפט

די בעגרענצונגען פאר'ן געלד-פערקער מיט דייטשלאנד

בערלין, 4. (טו) די אפיציעלע פעראָרדנונג וועגען אפשאפען די בעגרענצונגען וועגען געלד-פערקעהר טרעט היינט אריין אין קראפט. דאך האבען שוין היינט די גרויסע באנקען אויסגעצאהלט אהן שום בעגרענצונג.

גאנדהי פאהרט קיין ענגלאנד

ער פיהרט מיט זיך מיט צוויי... ציגען

לאנדאן, 4. (טו) לויט א מעלדונג פון „דיילי עקספרעס״ האט גהאנדי זיך בעשטעלט א בילעט פון 3-טען קלאס אויף זיין רייזע קיין ענגלאנד. ער נעהמט ואויך מיט צוויי ציגען, ווייל די מילך פון די ציגען איז זיין ערנעהרונג.

פערשידענע לאנדאנער פעראיינען האבען זיך געווענדעט צו גהאנדין אז ער זאל האלטען פארטראגען וועגען זייער אויפגאבע און צילען.

א שרפה אויף א שיף

אויף וועלכער ס'געפינען זיך 200 פאסאזשירען

לאנדאן, 4. (טו) אין פענארט נעבען קארדיף איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה אויף א שיף, אויף וועלכער ס'האבען זיך געפונען 200 פערזאן, וואס האבען אנטיילגענומען אין א טאנץ-פערוויילונג א טייל פון די מענשען האבען זיך, ווי עס איזגעראטעוועט אויף דער יבשה, די איבעריגע האט מען געמוזט אפפיהרען מיט שיפלעך. איינס אזא שיפעל האט זיך איבערגעקערט און די פאסאזשירען זענען אריינגעפאלען אין וואסער. די צאהל פון די טויטע איז נאך נישט בעקאנט. יעדענפאלס איז זי זעהר גרויס.

עראפלאן-קאטאסטראפע

2 פליהער דערהרגעט געווארען

פראג, 4. (טו) א מיליטערישער עראפלאן וואס האט אנטיילגענומען אין די מאניעווערעס פון דער קאוואלעריע איז אראפגעפאלען אויפ'ן פליה-פלאץ, ביידע פליהער זענען דערהרגעט געווארען.

בעקאנטער יודיש-אמעריקאנער געלעהרטער

שענקט דייטשלאנד זיין ביבליאטעק

בערלין (יט״א) דער בעריהמטער אנטראפאלאג פון קאלומביא-אוניווערזיטעט פראפ. פראנץ באאס, וועלכער איז זיינערצייט געווען פריוואט-דאצענט אין בערלין האט געשענקט דער דייטשער מלוכה זיין וועלט-בעריהמטע עטנאלאגישע ביבליאטעק. די דאזיגע ביבליאטעק וועט זיך געפינען אין האמבורגער פעלקערקונדע-מוזיי פראפ. באאס איז א יוד.

„גראף צעפעלין״

פליהט קיין לאנדאן

פרידריכהאפען, 4. (טו). די לופט-שיף „גראף צעפעלין״ פליהט ארום דעם 18 אויגוסט קיין לאנדאן. דער צעפעלין וועט אויך מאכען א רונד-רייזע איבער די ענגלישע אינזלען.

הכנות אין רוים

צום קומען פון די דייטשע מיניסטארן

רוים, 4. (טו) ס'ווערען שוין געמאכט אלע פארבערייטונגען אויפצונעהמען די דייטשע מיניסטארן אין רוים, צו דעם צוועק האט דער אויסערן מיניסטער גראנדי איבערגעריסען זיין אורלויב. די דייטשע מיניסטארן וועלען אויך זיין אויף א בעזוכט ביים פויפסט.

אלע נעהען היינט אין „פילהארמאניע״ צו דער ווידערהאלונג פון דער 100-ער

יובילי-פארשטעלונג

שניידט דעריבער היינט אויס דעם קופאן וועלכער געפינט זיך ביים אנאנס פון פילהארמאניע און פאר וועלכען מ'בעקומט יעדען בילעט מיט

50 פראצ. ביליגער!

40 מיליאן האלענדישע גולדען

איז דער פערלוסט פון דער אמסטעל-באנק

אמסטערדאם, 4. (טעל) אין אויפטראג פון קא-קורס-געריכט, האט די באנק אויפגעשטעלט א בילאנס, פון וועלכער עס שטעלט זיך ארויס, אז די באנק האט געליטען א שאדען פון נישט ווע-ניגער ווי 40 מיליאן האלענדישע גולדען. ווען עס וועט מעגליך געמאכט ווערען דער באנק פאמעלין אלע פאסטען צו פריווען, איז אנצונעהמען, אז זי וועט אויפווייזען א דעפיציט פון 107 מיליאן האלענדישע גולדען.

די עמיסיע-באנקען ארבייטען

באזעל, 4. (ספ. טעל.) די גובערנאטארען פון די עמיסיע-באנקען האבען בעשלאסען צו פראפאני-רען דער אדמיניסטראציע פון דער באנק פאר אינ-טערנאציאנאלע אויסצאהלונגען אז זי זאל איינרופען דעם עקספערטען-קאמיטעט צו דער ערשטער זיצונג שוין אויפ'ן 8-טען ד.ח.

בערלין, 4. (ספ. טעל.) אויף דער נעכטיגער קאנפערענץ פון די גובערנאטארס און פרעזעסען פון ד יעמיסיע-באנקען אין באזעל, וועלכע איז פארגע-קומען אין צוזאמענהאנג מיט דעם, וואס אויף היינט איז בעשטימט געווארען די זיצונג פון דעם אויפ-זיכט-ראט ביי דער באנק פאר אינטערנאציאנאלע אויסצאהלונגען איז דייטשלאנד-פערטרעטען געווען דורך דר. פאקא, וואס האט פערטרעטען דעם פרע-זידענט פון דער רייכס-באנק דר. לוטהער, וועלכער וועט איצטיגעס מאל נישט קומען קיין באזעל.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, או אזוי ווי פרוי סאלניק און זוהן פון שענקיעוויטשא 22 האט ביז דעם 1-טען שרפיען נישט אויסגעפיהרט דעם פסק-דין לויט דער דין-תורה דורך זייערע אייגענע מענשען, נעהם איך אראפ די פעראנט-ווארטליכקייט פאר די פאלגען און דער וויראק וועט ווערען אויסגעפיהרט דורך דעם קאמארניק.

דער פאכטער פין הויז.

צו די ג. ה״ה גנבים!

די ה״ה גנבים, וואס האבען נעכטען ארויס-גענומען פון „יעאס״ (קילינסקיעגא 49) צוויי שרייב-מאשינען, א „רעמינגטאן״ (א יודישע) און „א.ע.ג.״ (פוילישע) ווערען געבעטען אונטערצוהאנדלען מכח אפגעבען די מאשינען געגען א גוטער בעלוינונג מיט'ן לייטער פון „יעאס״ אין די ביורא-שעה'ן, אדער פון 4—6 פארנאכט אויך אין לאקאל פון „יעאס״. דירעקציע פולשטענדיג געזיכערט.

ENGLISH

פאר אנפענגער און פארט געשריטענע. קאנווערסא ציע, ליטעראטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir״

אב'ארט

צו שלאפ עז

פאר 2 אנשטענדיגע יונ געלייט, איז אבצוגעבען.

זו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33,

אין 2-טען הויף, פארטער.

קוראטאריום פון די בית-יעקב-שולן אין לאדז,

שרודמיעסקא 32 (פריהער צענעלניאנא 3)

דאס קוראטאריום פון די בית-יעקב-שולען אין לאדז מאכט בעקאנט, או פון נייען לערן-יאהר אן ווערט געעפענט אינ'ם שול-לאקאל (שרודמיעסקא 32)

א העכערער לערן-אנשטאלט

מיט א רייך לערן-פראגראם פון יודישע און וועלטליכע לימודים, פאר די קינדער, וואס האבען געענדיגט די 7-קלאסיגע עלעמענטאר-שול פון בית יעקב און ווילען זיך ווייטער פערפולקאמען אין יודישער און וועלטליכער בילדונג.

עס ווערען אויך געעפענט

האנדעלס-קורסען

מיט א פולשטענדיג לערן-פראגראם פון א האנדעלס-שול, וואס וועט ארומ-נעהמען אלע לימודים פון דער האנדעלס-וויסענשאפט.

גלייכצייטיג זענען מיר מודיע, אז אין דער פראבעל-שול און אין די פארמיטאג- און נאכמיטאג-שולען און אויך אויף די אוונט-קורסען, זענען נאך פערבליבען א בעגרענצטע צאהל פלעצער.

די איינשרייבונגען האבען זיך אנגעהויבען פון זונטאג דעם 1-טען, שערפיען, יעדען טאג פון 10 ביז 2 נאכמיטאג און פון 5 ביז 7 אוונט, אין דער שול-קאנצעלאריע

דאס קוראטאריום פון די בית-יעקב-שולען אין לאדז.

Dr. J. Szreiber

צוריקגעקעהרט

טעלעפאן 122-95.

Dr. Schweig

אויגען-דאקטאר

צוריקגעקעהרט

עמפפאנגט פון 11 ביז 1 און פון 4—6 נאכמיטאג.

זאוואדזקא 6, טעל. 215-01

לאָדז, 5 אויגוסט 1931

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 5 אויגוסט 1931

אינטערנאַציאָנאַלע סאָלידאַריטעט

יעדער קריזיס איז אַ בּונט פון בּלינדע כּחות געגען דעם מענש, וועלכע האָט נישט געגוג אָפּגע־שאַצט זייער בּעדייטונג, האָט זיך נישט געקענט מיט זיי אומגעהען און זיי אויסגענוצן אין דער בּעציהונג צו זייערע אויסאַרבּייטונגס פעהיגקייטען און אין די גרעניצען פון זייערע מעגליכקייטען.

מ'האָט אַזוי לאַנג מעכאַניזירט דאָס לעבען, בּיז די מאַשין האָט זיך אַרויסגעגליטשט פון מענ־שענס האַנד און האָט איהם בּעהערשט און נישט דער מענש האָט געקירעוועט מיט דער מאַשין, נאָר די מאַשין מיט דעם מענשען, אַגוואַ־פּענדיג איהם איהר ווילען. ענטציקט פון דער מעכאַנישער קראַפט האָט זיך דער מענש געפרעהט מיט דעם וואַקסענדען טעמפּאָ פון זיין שאַפונג, נישט טראַכ־טענדיג וועגען דעם צו דער ריטם פון זיין שאַפונג ענטשפּרעכט זיין לעבען, און ווען די דיספּראָפּאָר־ציע צווישען לעבען און דעם מאַשין איז געוואַק־סען האָט מען זיך בּעמיהט אָנצוּדרעהען דאָס לע־בּען כּמעט אויף דעמזעלבּען אופן, ווי מען דרעהט אָן אַ שרויף אין דער מאַשין. מ'האָט געפּרובּט קינסטליך אויפצוּבּלאָזען די בּעדערפנישען פון מענשען, נאָר צוליב דעם, אַז ער זאָל מעהר געבּרויכען און פערנוצען די אויסגעאַרבּייטע פּראָדוקטען.

דאָס קינסטליכע אויפרייצען דעם אַפּעטיט האָט צופיל בּעלאַסטעט די פערדייהונגס־אָרגאַנען און האָט געבּראַכט צו אַ שווערער קראַנקהייט, וועלכע מ'האָט נישט געקענט בּיז איצט אין דער געשיכטע פון מאָדערנעם מענשען. די בּעדייטענדע דאָקטוירים פון ווירטשאַפטליכען לעבּען האָבּען געהאַלטען די ערשטע ערשיינונגען פון דער דאָ־זיגער קראַנקהייט פאַר אַ לייכטע פערדאַרבּונג פון ווירטשאַפטליכען מאָגען, זיי האָבען זיך נישט אָריענטירט, אַז דער גאַנצער אָרגאַניזם איז שווער קראַנק, די מעדיצינען און מעטאָדען זענען נישט געווען צוגעפּאַסט צו דער געפעהרליכער קראַנק־הייט און מ'האָט זיך אין דעם קראַנקען געטרייסט, אַז ס'וועט אַלץ פאַראיבּערגעהען.

דערווייל זענען די קאָמפּליקאַציעס געוואַק־סען, אַלץ נייע געשווירען זענען אָנגעוואַקסען אויף דעם ווירטשאַפטליכען קערפּער און ווען ס'איז שוין נישט געווען קיין איין גאַנצער אבר האָט מען זיך דערמאַהנט, אַז נאָר דורך אַ סאָלידאַרער אָנשטרענגונג קען מען דעם קראַנקען אויסהיילען, אָבּער דאַ האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די סאָלידאַ־ריטעט ווערען דורך פערשידענע פעלקער און לענדער אַנדערש פערשטאַנען.

דער בּעקאַנטער סטאַטיסטיקער וואָרטינסקי האָט אויסגערעכענט, אַז דער אייראָפּעאיש־אַמערי־קאַנישער קריזיס האָט שוין בּיז איצט געקאָסט 40 מיליאַרד דאָלאַר. דאָס הייסט 3 מאָל אַזוי פיל וויפיל ס'בּעטרעפט דער גאַנצער גאָלד־רעזערוו פון דער וועלט, אַנדערהאַלבּען מאָל אַזוי פיל וויפיל ס'בּעטרעפט דער גאַנצער געלד־פערקעהר אין דער וועלט. דער דאָזיגער פערלוסט דריקט זיך אויס אין דעם פעהלען פון אַרבּייט, אין דער רעדוקציע פון די לוינען, אין דעם פעהלען פון קאָנסומציע אין די מינימאַלסטע דיווידענדען א.א.וו.

וואָרטינסקי האָט אויסגערעכענט, אַז די דייטשע פערלוסטען צוליב'ן קריזיס זענען מיט עטליכע מיליאַרד גרעסער ווי אַלע ענטשעדיגונגס־חובות, וועלכע דייטשלאַנד דאַרף בּעצאָהלען. דער חודש'ליכער פערלוסט פון אַמעריקאַ בּעטרעפט אַזויפיל וויפיל ס'בּעטרעפט אַ יעהרליכע ענטשעדי־גונגס־ראַטע פון דייטשלאַנד. אַזוי זעהט אויס אין ציפערן דער קריזיס, וועלכער בּושעוועט אין דער וועלט זייט'ן יאָהר 1929.

ביים בּערעכענען די דאָזיגע פערלוסטען גיבּען מאַנכע עצות, אַז מ'זאָל דערלאָזען צו אַ קאַטאַסטראָפע, ווייל קיין שום זאַך קען נישט אָפּ־ראַטעווען דעם איצטיגען ווירטשאַפטליכען סיסטעם פון מערב־אייראָפּאַ און אַמעריקאַ.

די זיכערסטע בּעגלייטערין פון דער ווירט־שאַפטליכער רעוואָלוציע, וועלכע מוז קומען — ווען מ'זאָל נישט צוטרעטען צו אַ סאָלידאַרער ליקווידאַציע פון קריזיס — איז די פּאָליטישע רע־וואָלוציע. ס'האָבען אַ טעות די, וועלכע האַלטען אַז ווען פראַנקרייך זאָל נישט צוטרעטען צו דער רעטונגס־אַקציע פאַר דייטשלאַנד, וועט פּוילען מעהר דערפון געניסען. די פּאָליטישע סאָלידאַרי־טעט פון פראַנקרייך בּנוגע פּוילען געהט אָבּער נישט האַנד בּיי האַנד מיט דער ווירטשאַפטליכער. פראַנקרייך האָט שטענדיג צוגעהאַלטען דעם בּייטעל פאַר אונז. ווען מ'זאָל בּערעכענען דאָס געלד. וואָס מיר האָבען שוין אויסגעגעבּען אויף הוצאות און בּעמיהונגען צו בּעקומען אַ הלואה פון פראַנקרייך, האָלט דאָס אַליין שוין געווען אַ קליינע הלואה.

ווען אָבּער אַלע פעלקער צוזאַמען מיט פראַנקרייך, זאָלען מיט שותּפות'דיגע כּוחות צוטרע־טען צום קאַמף מיט'ן קריזיס, איז נישט נאָר דירעקט, נאָר אויך אומדירעקט וועט עס בּרענגען אַ ווירטשאַפטליכען און פּאָליטישען נוצען. אונזער ענט־וויקלונג איז ענג פערבּונדען מיט'ן אָפּשטעלען דעם ווירטשאַפטליכען און פּאָליטישען קריזיס, ווייל נאָר דעמאָלט קען קומען די אמת'ע אויפבּויאונג פון לאַנד.

ד"ר פ. ראַטענשטרייך.

די ענדעקישע פּריצים
און די יודען אין פּוילען

פון דר. יעקב וויגאַדסקי.

.1

די „ענדעקעס", אָדער די „נאַראָדאָווע דע־מאָקראַטיע" זענען אַ פּריצ'ישע גרופּען־פּאַרטיי. אַ, פון וואַנען נעמט זיך זייער „דעמאָקראַטיע"? איז דער תּירוץ — אין פּוילען רופען זיך אָן כּמעט אַלע פּריצ'ישע פּאַרטייען „דעמאָקראַטישע": „נאַראָדאָווי דעמאָקראַצי", „כרזשעסטיאַנסקי דעמאָקראַצי", „סטראָניצטוואָ ליודאָווע", אתם „דעמאָקראַטען" און גלאַט „דעמאָקראַטען" — דאָס זענען אַלץ דער עיקר פּריצ'־ישע פּאַרטייען, דם־שונאים פון דער אמת'ער דע־מאָקראַטיע! אין פּוילען זענען דאָ אַזוי פיל „דעמאָ־קראַטען" און אַזוי וועניג דעמאָקראַטען!..

די שוואַרצע „דעמאָקראַטען" אין פּוילען טענה'ן, אַז זיי, די פּריצים, די „קולטור־טרעגער" פון דאָרף און שטאָט, זענען בּערופען פון „גאָט'ס גענאָד" צו רעגירען איבּער די „בּרייטע אַרבּייטענ־דע מאַסען" אין דאָרף און אין שטאָט און — צו שאַ־פען אַנ'„אַרבּייטער־ און פּויערים־מלוכה", וואו אַ די אַרבּייטער, אַ די פּויערים זאָלען וועיען בּיז צו דעם מאַרך פון די בּיינער אויסגעזויגען דורך די פּריצים מכּל־המינים!.. איז דאָס נישט קיין דע־מאָקראַטיע?

די פּריצים האַלטען זיך פאַר דער „עליטע" פאַר דער אתּה בּחרתּנו־גרופּע, וועלכע שטעהט שוין פון געבּורטס־טאָג אָן אין איטליכען פּרט העכער פאַר דעם אַרומיגען „פּלעבּס" אָדער „בּידלאָ". דער פּריץ האָט נישט ליב דעם יושר, וועלכער שמעקט מיט דער רעוואָלוציע, און איז אַ גרויסער ליבּהאָבּער פון דעם גראָבּען, פערגוואַלדיגען כּח, וואָס מוז רעגירען מיט דער וועלט, דעם יושר אויף צו להכעיס!

אַ פּריץ האַלט נישט זעהר פיל פון עהרליכ־קייט, נאָר פון „עהרע", „האָנאָר". פאַר די פּשוט'ע מענשען איז עהרליכקייט דער עיקר פון אַלע עיק־רים און אַלע עבירות בּנוגע עהרליכקייט מוזען בּע־טראַכט און בּעשטראָפט ווערען דורכ'ן געוועהנלי־כען מלוכה'שאַפטליכען בּית־דין. פאַר דעם פּריץ איז די עהרליכקייט אַ דערבּייאיגע זאַך; דער עיקר איז דער „האָנאָר" מיט זיינע ווילדע, זינלאָזע דועלען און מיט זיינע אָפט שווינדלערישע „עהרען־געריכטען", וואו עס טראָגען אַרויס דעם פּסק־דין נישט זעלטען גוט דערצו בּערופענע שופ־טים!.. עהרליכקייט איז פאַר'ן פּריץ אַ קלייניגקייט; „עהרענקיים" אָדער דער „האָנאָראָווער ווענג" דאָס איז אַלץ!.. „גאָט און פאָטערלאַנד" דאָס איז דער כּח, וועלכען די פּריצים האָבּען אויסגענוצט שטענ־דיג און נוצען אויס עד־היום, כּדי צו פאָהרען ריי־טענדיג אויף דעם „נידעריגען המון" און כּדי צו קענען אָנרייצען איהם אויף אַלע שונאים פון... דעם פּריצ'ישען רעזשים...

צו די ערגסטע שונאים פון דעם דאָזיגען רעזשים ווערען פערעכענט, פערשטעהט זיך, יודען, דאָס פאָלק, אין וועמענס סכיכאָלאָגיע, אונטער דעם דרוק פון אַ טראַגישער פיל־טויזענט־יאָהריגער געשיכטע, עס האָט זיך שוין לאַנג אויס־געאַרבּייט דער שטרעבּען צום יושר, אַלס דער כאַראַקטעריסטישער סימן מובהק פון דעם יודישען גייסטיגען פיהלען און טראַכטען.

אָבּער נישט די דאָזיגע ראַסען־פּסיכאָלאָגי־שע סתירה שפּילט די הויפּטראָלע בּיים ענטשטעהען פון דער שנאה צו יודען! אַ סך אַ גרעסערע ראָלע שפּילט אין דעם פּרט די שוועריגקייט צו קאָנקו־רירען מיט'ן יודען. דאָס רופט אַרויס בּיי אַנטיסע־מיטען פון אַלע לענדער און צייטען די געוואַלטיגע רעאַקציע, כּדי „אומשעדליך צו מאַכען דעם יודען", אין דער אמת'ן אָבּער — כּדי פּטור צו ווערען פון זיין קאָנקורענץ!...

וויל מען זיך, פערשטעהט זיך, אין דעם אמת נישט מודה זיין — שאַפט מען אַ גאַנצע אַנטיסע־מיטישע במחילה „אידעאָלאָגיע", לויט וועלכער דער יוד געהערט צו דער נידעריגסטער ראַסע, וואָס שטעהט אין אינטעלעקטועלען, אי אין מאָראַלישען פּרט אַ סך נידעריגער פון די פּאָליאַקען, למשל... אי די ריזיגע העבּרעאישע און יודאַאיסטישע וועלט־קולטור?... דאָס איז אַ מיספערשטענדניש!... אין פּוילען, ווי אַנב אומעטום, ווערט דער יוד דורך די אַנטיסעמיטען מיט די ענדעקעס בּראש אין עקאָנאָמישען פּרט פערשריען פאַר אַ פּאַראַזיט, ווייל ער בּעאַרבּייט נישט די ערד, צו וועלכער מען לאָזט איהם אַגב אורחא נישט צו, און ווייל ער בּעטייליגט זיך וועניג אין דער פּראָדוקציע, פון וואַנען מען שטרענגט אָן אַלע כּחות איהם אויס־צוהאַבּען...

די נישט־יודישע מאַסען ווערען אי אין דער משפּחה, אי אין שול, אי אין דער פּרעסע דער־צויגען אין דער דאָזיגער ליגנערישער און רכילות־דיגער „אידעאָלאָגיע".

דאָס לעבּען ווייזט אויף יעדערען, ווער עס איז נישט בּלינד געבּוירען געוואָרען, אַז דאָס איז נישט אמת, אַז די דאָזיגע מטבּע איז אַ פאַלשע און — פונדעסטוועגען געהט אַרום די דאָזיגע אַנ־טיסעמיטישע פאַלשע מטבּע פון האַנד צו האַנד, ווייל מען וויל דאָ נישט זוכען דעם אמת: מען וויל נאָר פּטור ווערען פון אַ קאָנקורענט!... די פּרי־צישע עטיק דערלויבּט אין אַזאַ פאַל אָפּצוטון כּל דבר אסור, אפילו די שווערסטע עבירות, בּתנאי, דאָס דער „האָנאָר" זאָל אויסערליך אָפּגעהיט ווערען...

כּל זמן יודען פלעגען זיך פערענטפערען פון די דאָזיגע נישט געשטויגענע און נישט געפלוי־גענע חטאים און כּל זמן זיי פלעגען זיך שיצען מיט'ן אויפקלערען די דאָזיגע און אַנדערע בּלבּולים, האָבּען זיי נישט געקענט דערגרייכען זייער ציל, ווייל דער, וואָס מאַכט אַ בּלבּול לאָזט נישט אויפ־קלערען, פערפּלאָנטערט בּכיוון דעם ענין און זאָגט, אַז „יודען ווילען אונז אָפּנאַרען!"

פאַר דעם המון איז דאָס גענוג...

עס איז אָבּער אין דעם יודישען לעבּען פאָר־געקומען אַ געוואַלדיגע ערשיינונג, וואָס רופט זיך ציוניזם; די דאָזיגע ערשיינונג האָט אָנגעהויבּען וואָס ווייטער אַלץ מעהר משפּיע צו זיין אויף דעם יודישען לעבּען אומעטום, ריידענדיג מיט דעם לשון פון גרויסע פאַקטען... יודען, די וועמען דער אַנטיסעמיטיזם האָט מקדמונים אָן פערשריהען פאַר „מענשען, וואָס זענען גרייט פאַר'ן גראָשען אַלץ צו פערקויפען", יודען האָבּען אין א"י אַרויסגע־וויזען אַזאַ אומערשעפליכען קוואַל פון אַזאַ הויכען אידעאַליזם, וואָס האָט אפשר זיין גלייכען נישט!... און אויסגעדריקט האָט ער זיך נישט אין ווערטער, נאָר אין מעשים! פאַר דער שווערסטער און סכּנה'דיגסטער אינטענסיווער ערד־אַרבּייט אין דעם א"י'דיגען ווילדען מדבּר האָט זיך דער יוד אַרויסגעוויזען פאַר דעם בּעסטען און מסירת־נפש'־דיגסטען אַרבּייטער! שיצענדיג דעם רעיון פון אַ ליכטיגען יודישען עתיד אין א"י, אָפּפרישענדיג און אויפלעבּענדיג די מאָס טריפעלע און די גרויסע העבּרעאישע קולטורות אין א"י, האָבּען יודען אַרויס־געוויזען אַ זעלטענע גבורה און זעלטענע פעהיג־קייטען צו פּראָדוקטיווער אַרבּייט, פאַר וועלכער דער אַנטיסעמיטיזם האָט זיי דערקלערט פאַר אומפעהיג.

די אין איטליכען פּרט גלענצענדע יודישע אַרבּייט און דער יודישער אויפבּוי אין א"י האָט מיט דעם לשון פון גרויסע מעשים דערלאַנגט אַ טויט־קלאַפּ אַלערליי אַנטיסעמיטישע בּלבּולים, קלאָר דערווייזענדיג זייער פאַלשקייט.

ווי דער אַנטיסעמיטיזם זאָל זיך נישט ווען מאַכען כּלא־ידע, וועט ער זיינע אַלטע בּלבּולים נישט קענען ווייטער איינהאַלטען. מען וויל דאָך אָבּער פאָרט פּטור ווערען פון דעם יודישען קאָנ־קורענט — וועט מען מוזען אויסטראַכטען נייע בּלבּולים; דאָס איז, בּפרט נאָך פאַר „האָנאָראָווע" פּריצים, קיין שווערע זאַך נישט...

די מעלטשעט־ירושה אין ארץ־ישראל
אינטערוויאו מיט ליידי ערלייך

לאָנדאָן (יט"א) דער פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור האָט געהאַט אַ גע־שפּרעך מיט דער טאָכטער פון פערשטאָרבּענעם לאָרד מעלטשעט און פון פרוי פון לאָרד רידינג'ס זוהן — ליידי ערלייך, וועלכע האָט נאָך איהר פאָ־טער געירשנט די קאָלאָניע מגדיאל און איז צוזאַמען מיט איהר בּרודער די בּעזיצערין פון תּל־מאָנד.

ליידי ערלייך, וועלכע האָט לעצטענס בּעזוכט ארץ־ישראל האָט אין משך פון געשפּרעך ערקלערט, אַז דער בּעשלוס פון לעצטען ציוניסטישען קאָנגרעס אין בּאַזעל, וועלכער האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אָנפיהרען מיט דער ווירטשאַפטליכער אַרבּייט אין ארץ־ישראל דורך עקאָנאָמישע קאָרפּאָראַציעס ווי למשל „פּאַלעסטיין עקאָנאָמיק קאָרפּאָרעישן", „רוּ־טענבּערג עלעקטריק קאָרפּאָרעישן", א.א. איז זעהר וויכטיג און בּעדייטונגספול. מיר זענען נאַטירליך זעהר צופרידען מיט'ן צוטרוי, וועלכען דער ציוניס־טישער קאָנגרעס האָט אויסגעדריקט אונזער ווירט־שאַפטליכער פּאָליטיק אין ארץ־ישראל — האָט ווייטער ערקלערט ליידי ערלייך — אויך מיין פאָטער, לאָרד מעלטשעט, איז געשטאַנען אויף דעם שטאַנד־פּונקט, אַז ארץ־ישראל דאַרף געבּויט ווערען אויף געשעפטליכע יסודות און מיין בּרודער, לאָרד מעל־טשעט, וועלכער איז איצט פאָרזיצער פון „פּאַלעסטיין פּלאַנטיישנס לימיטעד" און איך זענען גליקליך, אַז אונזער פאָטער'ס אידעען און אידעאַלען ווערען אונטערשטיצט דורכ'ן ציוניסטישען קאָנגרעס. די דאָזיגע ערמוטיגונג פון אונזער פּאָליטיק וועט שטאַר־קען אונזער ווילען פאָרטצוזעצען די אַרבּייט אין ארץ־ישראל לויט די אָנגעצייכענטע ריכט־ליניען.

בּנוגע דער ווייטערדיגער עקספּאַנסיע — האָט ליידי ערלייך פאָרטגעזעצט — ווערט אָפט אַרויסגעב־רעקט די פראַגע צי האָבּען מיר בּדעה צו ערווערבּען בּאַזיצן און איבּעראַרבּעטן פּלאַנטאַציעס אויף אַ בּרייטערען שטח אין ארץ־ישראל אָדער אונזער אַבּ־זיכט איז צו קאָלאָניזירען דעם שטח מיט נייע ווי־דער. עס דאַרף דעריבּער אויפגעקלערט ווערען, דאָס מיר זענען נישט קיין קאָלאָניזאַטאָרישע אינ־סטיטוציע נאָר אַ פּלאַנטאַציע־אונטערנעהמונג. אונ־זער שטרעבּונג איז צו קולטיווירען אַ וואָס גרעסערען שטח אין ארץ־ישראל, ווייל בּערייכערענדיג די ערד, בּערייכערען מיר ארץ־ישראל. עס איז גוט בּעקאַנט אין וואָס זאַר אַ מאָס דער תּל־מאָנד האָט מיטגע־האָלפען דער ענטוויקלונג פון עמק השרון. גאַנץ אָפט קויפען מענשען פּלאַנטאַציעס אין תּל־מאָנד, בּויען דאָרט הייזער און בּרענגען אַהין זייערע קרובים, די דאָזיגע קאָלאָניזאַציע איז אָבּער אַ דער־בּייאיגע ערשיינונג אין דער הויפּט־ציל.

אַ גאַנץ וויכטיגען מאָמענט — זעצט פאָר ליידי ערלייך, בּילדען אונזערע בּעציהונגען מיט דער שכנות'דיגער אַראַבּישער בּעפעלקערונג. ווען איך בּין לעצטענס געווען אין תּל־מאָנד, זענען מיך בּע־קומען בּעגריסען אַלע אַרומיגע אַראַבּישע שייכען. די בּעציהונגען מיט די אַראַבּער זענען גאַנץ פריינד־ליכע, אַפילו בּעת די אונרוהען אין יאָהר 1929 האָ־בּען די אָרטיגע אַראַבּער בּעשיצט אונזער אייגענטום. די גרינדונג פון תּל־מאָנד — האָבּען די אַראַבּער מיר ערקלערט — האָט פערבּעסערט די עקאָנאָמישע לאַגע פון די אַרומיגע אַראַבּישע דערפער.

אַ ווייטערען וויכטיגען פּונקט — האָט ליידי ערלייך ווייטער ערקלערט — בּילדען די בּעציהונגען מיט די אַרבּייטער אין תּל־מאָנד. דער דאָזיגער טע־טיגקייטס־געבּיט מאַכט דעם גינסטיגסטען איינדרוק. די בּעציהונגען צווישען דער אַדמיניסטראַציע און די אַרבּייטער זענען אויסגעצייכענט און די אַרבּייטער האָבּען מיר פערזענליך אויסגעדריקט דערפון זייער צופרידענהייט. תּל־מאָנד ווערט דורך דער „הסתדרות" בּעטראַכט אַלס מוסטער פאַר גוטע אַרבּייטס־בּעדינגונגען, לוינען א. א. וו. דאָס איז פולשטענדיג אין הסכּם מיט לאָרד־מעלטשעט'ס בּעקאַנטער טראַ־דיציע בּנוגע די גוטע בּעציהונגען מיט אַרבּייטער. איך האָב געזעהען די אַרבּייטער־קוואַרטאַלען אין תּל־מאָנד און איך גלויב, אַז זיי זענען גאַנץ בּע־פרידיגענד. עס איז קלאָר, אַז געבּענדיג די בּעסטע אַרבּייטס־בּעדינגונגען ציהט צו תּל־מאָנד דעם בּעסטען אַרבּייטער־עלעמענט אין ארץ־ישראל.

מיר איז בּעקאַנט — האָט ליידי ערלייך ער־קלערט — אַז אין געוויסע קרייזען אין פּוילען און אַנדערע מזרח־אייראָפּעאישע לענדער בּאַקלאָגט מען זיך, דאָס די „פּאַלעסטיין פּלאַנטיישנס לימיטעד" און איהר פאָרשטעהער ה' מאָזעס פיהרט אָדורך אַ זעהר שטרענגען אויסוואַהל פון די קויפער פון פּרדסים אין תּל־מאָנד. דאָס איז אָבּער פאַקטיש אומפערמיידלעך און דרינגט אַרויס פון דער נאַטור פון דער אונטערנעמונג. תּל־מאָנד ווערט געבּויט אויף שטרענג־געשעפטליכע יסודות און דעריבּער ווערען זעהר זאָרגפעלטיג געוועהלט די פּאָסיגסטע קויפער, וועלכע זענען פעהיג זיך צו בּעטייליגען און אַ געזונדער אונטערנעהמונג, עס ווערט געזאָגט, אַז די פּרדסים־בּעזיצער זאָלען קענען דורכפיהרען די געהעריגע אינוועסטיציעס און ערפילען זייערע פערפּליכטונגען.

איך און מיין בּרודער בּעציהען זיך מיט דעם גרעסטען אינטערעס צו דער אַרבּייט אין ה. אַנד — האָט ערקלערט צום סוף ליידי ערלייך. מיר זע־בּען איבּערצייגט, אַז דורך אונזער אַנטייל קען ווייטער דערגאַמען פון די מעלטשעט'ס אידעען פּערזענירט ווערען מיט דער אַרבּייט פאַר די ענטוויקלונג פון ארץ־ישראל, וואָס איז געווען אונזער פאָטער'ס גרעסטער אידעאַל. מיר גלויבּען, אַז דאָס וועט בּילדען דעם דויערהאַפטסטען אָנדענקען, וועלכען אונזער פאָטער האָט זיך געוואונשען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך
5
כב
מנחם אב תרצ"א

אויגוסט
זון-אויפגאנג 3.53
זון-אונטערגאנג 7.27

רעגיסטראציע פון יארהגאנג 1913
הויבט זיך אן דעם 1-טען סעפטעמבער ה. י.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך — וועט ... 1. סעפטעמבער ה. י. זיך אנהויבען א רעגיסטראציע פונ'ם יאהרגאנג 1913.

די דאזיגע רעגיסטראציע וועט געפיהרט ... ווי אין די פאריגע יאהרען, מיט דעם איינעם אויס־נאהם נאר, וואס היי־יאהר וועלען נישט געמאכט ווערען קיין הנחות פאר שילער, ד. ה. אז עס וועלען נישט איינגעפיהרט ווערען קיין דיזשורען אין די בייטאג־שעהן פאר די שילער, וואס לערנען זיך ... און 8 ביז 3 א זייגער.

די הנחה ווערט צוריקגעצויגען, ווייל די ... ראוועצעס האבען זיך מיט איהר קנאפ בענוצט.

מחמת דעם, וואס אין די פאריגע יאהרען האבען זיך א סך פערזאנען געמאלדען אהן דאקו־מענטען, ווענדעט די מיליטער־אפטיילונג ביים מא־גיסטראט די אויפמערקזאמקייט, אז מ'זאל זיך מיט די בעצייטענס בעזארגען: די פעראינטערעסירטע פערזאנען מוזען שוין איצט ארויסבעקומען אפ־שריפטען פון מעטריקעס, אין פאלען, ווען זיי האבען נישט קיין פערזענליכע דאקומענטען, אויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט, און חוץ דעם בילדונגס־צייגע־נישען און פאפירען, וואס בעווייזען, אז זיי וואוינען אין לאדז.

די סעזאן-ארבייטער שטרייקען
ערשט פרייטאג וועלען זיי וויסען, וואו זיי האלטען אין דער וועלט

(2) נעכטען איז דער שטרייק פון די סעזאן־אר־בייטער ווייטער געפיהרט געווארען אויף אלע אר־בייטס־פונקטען, ד.ה. אויף די פלאנטאציעס, ביי די ברוקעריי, און קאנאליזאציע־ארבייטען.

אנ'אויסנאהם איז נאר געווען אויף קאנסטאנ־טינער פאלעשיע, וואו עס איז אינדערפריה געקומען א גרעסערע צאהל ארבייטער, כדי צוצוטרעטען צו דער ארבייט. געגען דעם האט זיך געשטעלט א גרופע שטרייקענדע, אנהענגער פון קארטעל.

עס איז פארגעקומען א קליינער צוזאמענשטויס, וועלכען פאליציי האט ליקווידירט, און אין רעזול־טאט האבען זיך די ארבייטער דעצידירט צוצוטרע־טען צום שטרייק.

אין משך פון דעם נעכטיגען טאג האבען זיך די סעזאן־ארבייטער בעמיהט צו דעמאנסטרירען פאר דער וואיעוואדזטווע און פאר'ן מאגיסטראט.

פאליציי האט צו די דעמאנסטראציעס נישט צו־געלאזט.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די קאנפערענץ צו ליקווידירען דעם שטרייק פארקומען פרייטאג דעם 7 ד.ח. אין מאגיסטראט. ווייל ביז פרייטאג, ווערט דערווארט דער צוריקקעהר פון וואיעוואדע ה' יאש־טשאלט, וועלכער וועט פארשטעלען די ענדגילטיגע שטעלונג פון דער צענטראל־מאכט בנוגע די ארויס־געריקטע ארבייטער־פאסטולאטען: נישט צו רעדו־צירען די לוינען, די ארבייטער, און די ארבייטס־טעג.

פון דער „וויד-זעווער מאנופאקטור"
די פערוואלטונג אפעלירט נישט וועגען „נאדזור"

(א) די דעציזיע פונ'ם האנדעלס־געריכט וואס איז ארויסגעגעבען געווארען עהערנעכטען בנוגע ערטיילען א נאדזור דער „ווידזעווער מאנופאקטור" האט ארויסגערופען א פערשטענדליכע פעראינטער־רעסירונג סיי אין די יורידישע, טיי אין די סוחרישע קרייזען פון אונזער שטאט.

נאך דער דעציזיע האט זיך פערזאמעלט די פערוואלטונג פון דער „ווידזעווער ...פאקטור", כדי אנצונעהמען א שטעלונג בנוגע די ...גען פון געריכט.

דערווייל פערנעהמט די פערוואלטונג ... וואר־טענדע שטעלונג, און, העכסט וואהרשיינליך, וועט זי — ביז'ן נייעם טערמין, ווען דער ענין וועט בעטראכט ווערען ד. ה. ביז'ן 23 אויגוסט — נישט מאכען קיין ספעציעלע שריט, ...די צו בעלייגען א ביטע וועגען א נאדזור, בדרך אפעלאציע מחמת ביז דעם דאזיגען טערמין וועט דער ענין־אויסצאהלונגען סי־ווי נישט ווערען רעצידירט.

נאכ'ן פערעפענטליכען די דעציזיע איז ...ינ־געטראטען א געוויסע בערוהיגונג, און ... אין צווייטען טערמין וועט די סיטואציע קלאר ... דערווייל ווערען געמאכט אלע בעמיהונגען, אז די ארבייט אין דער פאבריק זאל געפיהרט ווערען, ווי ס'איז געפיהרט געווארען ביז ...ם.

מ'קאן זיך נישט צוטיילען...
צוליב אנ'אויסגעלאסענער פרוי בעקומט איינער א קויל

(2) אויף 6. שערפיען 44 האט א געוויסע פרוי וראשיק א לענגערע צייט געהאלטען א צוקערניע.

מחמת מען האט זיך דערוואוסט, אז חוץ דער צוקערניע האט זי נאך אנ'אנדער מין „זיס גע־שעפטעל", ווי א צוזאמענקונפט־ארט פאר פערשוינען פון לייכטער אויפפיהרונג, האט מען ביי איהר צו־גענומען די קאנצעסיע.

אין דעם זעלבען הויז האט זי אבער א לאקאל אין א קעלער. און דארטען זענען זיך די צוזאמענ־קונפטען ווייטער פארגעקומען.

נעכטען זענען אהין געקומען עטליכע שיכור'ע מאנספערשוינען מיט פרויען, און אין א געוויסען מא־מענט איז צווישען די מענער אויסגעבראכען א מחלוקה צוליב א פרוי.

מ'האט זיך מיט איהר נישט געקאנט צוטיילען.. האט איינער ארויסגעכאפט א רעוואלווער און געשאסען אין דעם צווייטען.

דער „שיסער" איז ג... ביטער געווארען און איז ענטלאפען, און צו דעם פערוואונדעטען זיגמונט קוואפינסקי, (וואלטשאנסקא 148) וועלכער איז פון דער קויל געטראפען געווא...ען אין פוס, האט מען ארויסגערופען פאגאטאוויע.

פאליציי האט צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל און זוכט דעם שיסער.

ווילדער כוח פון א משוגענעם
ערשט מיט דער הילף פון 6 פאליציאנטען געלונגען איהם צו צוימען

(2) מיט צוויי יאהר צוריק איז משוגע געווא־רען דער זוהן פון בעקאנטען לאדזער בירגער א.

מ'האט דעם משוגענעם איינגעארדענט אין קאכאנובקע.

ווייזט אויס, אז ס'האט איהם דארט דערעסען צו זיין, ווארום מיט עטליכע טעג צוריק איז ער פון דארט ענטלאפען, און איז אוועק אהיים צו די עלטערען, וואו ער האט זיך אויסבעהאלטען.

עהערנעכטען אבער האט ער זיך ארויסגעקר...ען פון שטוב און איז אוועק שפאצירען ...ער די גאסען.

א לענגערע צייט האט ער זיך געהאלטען זעהר מיושב און קיינעם נישט געטשעפעט.

אין א געוויסען מאמענט אבער האט ער דער־זעהען, ווי אויף דער ווידזעווער־גאס ביים פשיטוליק, פערקעהרט א סטרוזש די גאס.

האט ער זיך ארויפגעווארפען אויף איהם און אנגעהויבען מערדליך צו שלאגען.

דער סטרוזש האט געמאכט די ריכטיגע גע־וואלדען, ווייל ער האט נישט געוואוסט פון וואנען עס האט איהם געטראפען.

עס זענען איהם געקומען צו הילף בעאמטע פון פשיטולעק, און ערשט מיט דער הילף פון 6 (זעקס) פאליציאנטען איז געלונגען דעם ... עם צו בעזיגען און אנטון אויף איהם א צוואנגס־העמד.

מען האט איהם צוריק אפגעשטעלט אין קא־כאנובקע.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

היינט מיטוואך, דעם 5 אויגוסט —
K L Ł
דאנערשטאג, דעם 6 אויגוסט —
M N O
פרייטאג דעם 7 אויגוסט —
P R S
שבת, דעם 8 אויגוסט
T U W Z

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען:

1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער אנ'אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגט די פערזאן, 2) א לעגיטימאציע פון פופפ מיט קאנטראל־שטעמ־פלען; 3) א פערזיכערונגס־ביכעל פונ'ם ארבייטס־לאזען, ווי אויך עווענטועל, פון די משפחה־מיטגלי־דער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיה־רען איין ווירטשאפט.

אויף דער היינטיגער ווידערהאלונג פון דער 100-טער יובליי - פארשטעלונג
„פון ווייטען סיביר"
האט יעדער די מעגליכקייט אונז צו בעזוכען פאר א העלפט געלד!
שניידט דעריבער היינט אויס דעם קופאן וועלכער געפינט זיך ביים אנאנס פון „פילהאר־מאניע" און פאר וועלכען מ'בעקומט א בילעט מיט
50 פראצ. ביליגער!

געבעקס און מעהל
וועלען ביליגער ווערען

(א) אונטער'ן פארזיץ פון שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי איז פארגעקומען א זיצונג צו פעסט-שטעלען די פרייזען פון געבעקס און מעהל.

די קאמיסיע האט זיך ארויסגעזאגט פאר'ן רעדוצירען די פרייזען: אויף געביימעלטען קארן-ברויט פון 40 גר. אויף 38 גר. א קילא (2 קילא — 75 גר.); פאר זעמעל פון 90 גר. אויף 85 גראשן; הויכפראצענטיג ווייצען-מעהל פון 54 גר. אויף 50 גר.; 65-פראצענטיג ווייצען-מעהל פון 48 גר. אויף 46 גראשען.

נאכ'ן בעשטעטיגען דורכ'ן מאגיסטראט. וועט דער דאזיגער צעניק אריין אין קראפט פרייטאג, דעם 7 ד. ח.

פאליטישער פראצעס

(2) דאס קרייז-געריכט האט נעכטען פער-משפט: דוד שמו...לאזש'ן (19 יאהר) און פייגע יאנאווסקא (19 יאהר) — ביידען צו האלבע יאהר פעסטונג.

זיי זענען בעשולדיגט געווען אין פונאנדער-קלעבען קאמוניסטישע פלאקאטען.

נאכ'ן ארויסטראגען דעם אורטייל האבען ביידע פערמשפט'ע אויסגעשריגען, אז מ'שלאגט זיי אין דער טורמע.

געהט היינט אלע אין „פילהארמאניע" צו דער ווידערהאלונג פון דער 100-ער
יובליי-פארשטעלונג
איהר האט די מעגליכקייט צו בעזוכען די פארשטעלונג פאר א העלפט געלד
שניידט דעריבער היינט אויס דעם קופאן וועלכער געפינט זיך ביים אנאנס פון „פילהאר־מאניע" און פאר וועלכען מ'בעקומט א בילעט מיט
50 פראצ. ביליגער!

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקא־ווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 59).

לויה פון דער ערמארדעטער פרוי

(2) נעכטען בייטאג איז פארגעקומען די לויה פון דער פרוי עלזשביעטא יאגיעלסקא, וועל־כע איז דערשטיקט און דערטרונקען געווארען אין א ברונען דורך איהר מאן.

דער מערדער איז איבערגעפיהרט געווארען אין דער טורמע אויף קאפערניקא.

אויב ס'וועט זיך ארויסווייזען, אז ער האט דערמארדעט זיין ווייב, כדי צו ארויסקריגען ביי איהר די 300 זלאטעס, וואס זי האט ביי זיך געהאט, קאן מען זיך ריכטען, אז ער וועט בעקו־מען טויט-שטראף.

אמטליכעס

(א) היינט פאהרט ארויס אין אפרוה-אורלויב דער לאדזער וואיעוואדע ה' וולאדיסלאוו יאש-טשאלט.

איהם וועט פערטרעטען דער וויצע-וואיעוואדע ה' סטעפאן קירטיקלעס.

* * *

היינט הויבט אן זיין אורלויב (6 וואכען) דער לייטער פון געזונדהייטס-אמט ביי דער וואיע-וואדזטווע ה' סטאניסלאוו סקאלסקי.

מארגען נעהמט אורלויב דער פראקוראר ביים קרייז-געריכט, ה' סטאניסלאוו מאנדעצקי.

פערשפעטיגט מיט'ן אויסצאה-לען שכירות אין מאגיסטראט

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דער שווערער פינאנציעלער לאגע פון מאגיסטראט איז די בעאמ-טען-פענסיע, וואס ווערט געוועהנליך אויסגעצאהלט דעם ערשטען, אויסגעצאהלט געווארען ערשט נעכטען.

די ארבייטער איז אויסגעצאהלט געווארען פינקטליך.

זיך אויפגעהאנגען מחמת נויט

(2) נעכטען אין דער פ"ה האט מען אין דעם זגערזשער וואלד געפונען הענגען אויף א בוים דעם 30-יאהריגען אנטאני וויסושעק (זגער-זשער איינוואוינער).

מען האט איהם פון בוים אראפגענומען א טויטען.

וואהרשיינליך האט ער זיך אויפגעהאנגען מחמת נויט, ווארום די לעצטע צייט איז ער ארום-געגאנגען אהן ארבייט און נישט געהאט קיין שום מיטלען צום לעבען.

זגערזשער 17 לאדזער פאלקס-טעאטער זגערזשער 17
דירעקציע נ. גאלדשטיין.
גאסטראלען פון די בעוואוסטע ארטיסטען
בערטא זאסלאווסקא, לעאן געטליכערמאן
סימ'ן אנסאמבל ש. הערשקאוויטש און ה. באלבירסקי
היינט, מיטוואך, דעם 5-טען אויגוסט, 9 אוונד ווערט געשפילט
ווען א פרוי פערגעסט זיך...
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון קארנבליט.
דאנערשטאג, דעם 6-טען, 9 אין אוונד — גרויסע סורפריז-פארשטעלונג
נור 1 מאל! נוצט אויס די געלעגענהייט! אלע זיץ-פלעצער צו 1 זל.
ווער סיקויפט פריהער א בילעט בעקומט א בעסערן פלאץ! די שיינע קאמישע אפערעטע,
15 נומ' נעזאנג וואס ווערט געשפילט מיט'ן גרעסטען ערפאלג שיינע טענץ
„יודעלעס בר-מצוה" אין 3 אקטען מים פראלאג פון ב. טאמאשעווסקי
עס נעמען אנטייל די נייע אנגאזשירטע ארטיסטען לויט א. ב.: פרויען: בעזמאן, גאט-פריד, זאסלאווסקא; מענער: אריעל, באלבירסקי, בראנשטיין, געטליכערמאן, גאטפריד. הערשקאוויטש, נייהויז, פאלאנסקי. .·. מוזיק-לייטונג — מ. קאכאנאווסקי, טעכנישע לייטונג — ד. אריעל, סופלאר — וו. נייהויז. בילעטען צו בעקומען אין קאסע

פון האנדעלס-געריכט

דאָס געריכט האָט בעכטען דערקלערט אַלס באַנקראָט די פירמע „לאַבענדזש" (פאַרבען פאַבריק אויף פאָלודניאָווא 80) און איהר אינהאַבער: מענדעל שפס און העניק ראַפאָפּאָרט.

דער באַנקראָט-טערמין הויבט זיך אָן מיט'ן 7. יולי.

קוראַטאָר איז — אַדוו. איגנ. גלאַזאָווסקי; ריכטער-קאָמיסאַר — גראָס.

די באַנקראָטירטע געפינען זיך אונטער פאָליציי אויפזיכט.

• • •

וואָס שייך דער באַנקראָטירטער פירמע „מ. ש. ראַבינזאָן", איז אויף דער ביטע פונ'ם סינדיק פיאָטר קאָן, פּראָלאָנגירט געוואָרען אויף אַ חודש דער טערמין פון אָנגעבען פּרעטענציעס מצד די קרעדיטאָרען.

לעת עתה האָבען זיך אויף דער אַלגעמיינער צאָהל 147 קרעדיטאָרען געמאָלדען בסך הכל — 20

לאָדזער „פּראָטעסטאַנטענטום"

(א) די צאָהל פּראָטעסטירטע וועקסלען אין לאָדז און אין לאָדזער קרייז איז אין יולי געשטיגען (אין פערגלייך מיט'ן חודש יוני) אויף כמעט 50 פּראָצענט.

אַזוי, למשל, זענען אין לאָדז, אין חודש יוני פּראָטעסטירט געוואָרען 32,910 אינלענדישע וועקסלען אויף 9,014,048 זל. און אויסלענדישע — אויף 151.326 זל. בעת אין יולי זענען געוואָרען פּראָטעסטירט אינלענדישע וועקסלען 26.493 אויף סומע פון 6,194,408 זל.

פרעגט זיך אַ קשיא. היתכן? דער פּדיון פאַלט (מ'זעהט איהם אינגאַנצען נישט אָן) און די „פּראָטעסטען" פון דער בעפעלקערונג וואַקסען?!..

ארויסגענארט 2,500 דאלאר

ווער איז שולדיג: די מוטער, די טאכטער, צי עמיצער אנדערש?

(2) בעכטען האָט דאָס קרייז-געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס פון 2 פרויען: די מוטער, אַננאַ קאַשימינסקאַ און איהר טאָכטער קאַזשימיעראַ.

די מוטער ווערט בעשולדיגט אין דעם, אַז זי האָט בעגנבעט איהר שוועסטער, מאַריאַ יאַנקעוויטש איב'ם טאָג פון איהר טויט.

די גנבה איז בעשטאַנען דעריק, וואָס זי זאָל האָבען זאָגען דעמזעלבען טאָג אַרויסגענומען פון דער אינדוסטרי-באַנק אויף פּיאָטרקאָווסקאַ גאַס 15 דער יאַנקעלעוויטשעס 2500 דאָלאַר.

די טאָכטער ווערט בעשולדיגט אין דעם, אַז איהר מוטערס שולד בענעהמט זי אויף זיך.

אַזוי-צי-אַזוי איז אַ פאַקט, אַז די אונטערשריפט אויפ'ן טשעק איז געווען געפעלשט.

דאָס געריכט האָט פערמשפט אַננאַ און קאַזשימיעראַ קאַטשימינסקאַ צו 1 יאָהר מיט 6 חדשים טורמע, ס'איז אויך צוגעפּסקענט געוואָרען די ציוויל-תביעה אין דער הויך פון 2500 דאָלאַר לטובת דער אינדוסטרי-באַנק.

אזא פארשטעלונג ווי היינט

די ווידערהאָלונג פון דער 100-טער

יובליי-פארשטעלונג

איז נאך אין פילהארמאניע נישט געווען

שניידט דעריבער היינט אויס דעם קופּאָן וועלכער געפינט זיך ביים אַנאָנס פון „פילהאַרמאָניע" און פאַר וועלכען מ'בעקומט אַ בילעט מיט

50 פראצ. ביליגער!

א באנק-אפערע אין פיעטריקאוו

מען האט גענומען איינשרייב-געלד וויפיל עס האט זיך געלאזט

(2) אין דעצעמבער פ. י. איז אין פּעטריקאָוו געעפענט געוואָרען אַן אָפּטיילונג פון דער קאַטאָוויצער בוי-אָפּשפּאָרונגס און הלוואה-קאַסע. (ווי בעקאַנט איז לעצטענס ענטדעקט געוואָרען, אַז דער גאַנצער ענין אין קאַטאָוויץ איז געווען מעשי ידי אַפערייסטען).

בראש פון דער פיליע אין פּעטריקאָוו איז געשטאַנען, אַלס דירעקטאָר א געוויסער סטעפאַן אַרקיש

דער „פּרינציפּ" פון דער קאַסע איז געווען, אַז וויפיל דער קליענט לייגט אַריין מזומן געלד, בעקומט ער שפּעטער פינף מאָל אַזוי פיל געבאָרגט.

האָבען די פיל, זעהר פיל פּעטריקאָווער און דאָרפישע איינוואוינער זיך געלאַשטשעט אויף די גרויסע הלוואות, און מ'האָט קודם כל געטראָגען אין דער קאַסע אַריין ס'ביסעל געלד — וואָס מעהר מען האָט געטראָגען, אַלץ גרעסער זענען געווען די האָפנונגען.

אַז מ'האָט אָבער געדאַרפט אָנהויבען צו בעקומען, האָט זיך אויסגעלאָזט — אַ בוידעם.

דער „דירעקטאָר" איז עוקר געווען, און דער גאַנצער ענין איז איבערגעגעבען געוואָרען אין דער פּראָקוראַטור.

ווי גרויס די היזקות זענען, קאָן מען נישט אָפּשאַצען דערווייל, ווייל אַ סך פון די קליענטען, פויערים, ווייסען נאָך עד היום נישט, ווי גרויס די בראָך איז...

פאסט-אמטען אין כאיני און ראדאגאשטש

(א) דעם 15-טען ד.ח. וועלען געעפענט ווערען פּאָסט-אַמטען אין כאיני (וועסאָלאַ 5) און אין ראַדאָגאָשטש (זגערזשער שאָסע 7). 3

די אַמטען וועלען אָננעהמען כל'ערליי איבערוויזונגען, פּעקלעך, דעפּעשען, און אויך צושטעלען פּאָסט-פּאַקעטען אַהיים.

ביורא „ארביס" — אפען

(א) נעכטען זיין אינדערפריה זענען שוין געעפענט געוואָרען די קאַסעס פון ביוראָ „אָרביס" אויף אַנדזשעיאַ 5 און נאַוואָמיעסקאַ 2.

קוואליפיקאציעס-קאנטראלע פון פראפעסיאנעלע לעהרער

(א) דאָס לאָדזער שול-קוראַטאָריום ... ט אַדורך, בעת די פעריען, אַ קוואַליפיקאַציאָנס-קאָנטראָל פון פּראָפעסיאָנעלע לעהרער אין אַלע מלוכה'שע און פּריוואַטע פּראָפעסיאָנעלע שולען, כדי צו רעגולירען די קוואַליפיקאַציעס אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון בילדונגס-מיניסטעריום. 2

די לעהרער. וועלכע וועלען נישט ענטשפּרעכען צו איינער פון די 4 בעשטימטע קאַטעגאָריעס, וועלען זיך דאַרפען בעמיהען אויפסניי וועגען אַנערקענונג מצד'ן בילדונגס-מיניסטעריום.

בא'גנב'עט די לאדזער אפטיילונג פון דער געז. „יעאס"

נעכטען אין אָוועגד האָבען אומבעקאַנטע גנבים מיט א נאָכשליסעל זיך אַריינבעקומען אין לאָקאַל פון דער לאָדזער אָפּטיילונג פון דער געז. „יעאָס" און דאָרט אַרויסגעגנב'עט 2 שרייב-מאַשינען.

דארפס-שרפות

(2) אין דאָרף זבאָרוב, לאַסקער פּאָוויאַט איז אויסגעבראָכען אַ שרפה.

אין די פלאַמען זענען אומגעקומען 9 וואוינהייזער און אַזוי פיעל שטאַלען און שפּייכלערס.

דער היזק בעטרעפט 50 טויזענד זל.

עס איז אַרעסטירט אַ פּאַראָבעק פון זאָפּוע זיידע, וועלכען מ'איז חושד, אַז ער האָט אונטערגעצונדען.

(2) אין דאָרף גאָדקי ביי רודאַ-פּאַביאַניק איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אינ'ם הויז פון וולאַדיסלאַוו באַרטאַשעק. עס זענען אָפּגעברענט געוואָרען 2 הייזער און אַ שטאַל.

אַזוי-ווי דאָס הויז איז פערזיכערט אויף 15 טויזענד זלאָטעס איז ענטשטאַנען אַ חשד, אַז ס'איז געווען, אַזוי-זאָגען, אַ שרפה בכיוון, אָבער אַזוי-ווי דער היזק איז אַ גרעסערער, ווי די אַססעקוראַנץ-סומע, און די שרפה איז אויסגעבראָכען אין מיטען העלען טאָג איז — אַן'אונטערצינדונג אויסגעשלאָסען.

רינג-קאמפען אין צירק

אויף די נעכטיגע רינג-קאַמפען האָט זיך געמאָלדען אַן'אומבעקאַנטער אַטלעט אַז מען זאָל איהם אַריינעהמען אין טורנעע. דער אַרביטער הייסט איהם קעמפען מיט'ן בילעטער, נאָך אַ 6-מינוטיגען קאַמף בעזיגט דער בילעטער אַקוליטש דעם אומבעקאַנטען אַטלעט, און ער זאָגט אויס זיין נאָמען, דאָס איז מישטאַלסקי,

אין די צווייטע פּאָר קעמפען: אַ צווייטער אומבעקאַנטער אַטלעט, מיט ליפּאַ, נאָך פינף מינוט בעזיגט דער אומבעקאַנטער זיין געגנער.

די דריטע פּאָר קעמפען: ווייגוראַ—סאַסאָרסקי, אין דער 23 מינוט בעזיגט סאַסאָרסקי ווייגוראַ'ן.

די פערטע פּאָר קעמפען: פּינעצקי—שטעקער דער קאַמף בלייבט אונענטשידען.

די פינפטע פּאָר קעמפען דעצידירענד: פּאָשאָף—מאַטינאָוו, פּאָשאָף ווייזט אַרויס איבערמענשליכע קראַפט, און אין דער 25 מינוט בעזיגט פּאָשאָף זיין ברוטאַלען און שטאַרקען געגנער דורך אַ קאָנטר אָנגריף.

די לעצטע פּאָר קעמפען: יאַגאָ—שטשערביסקי, דער קאַמף בלייבט אונענטשידען.

היינט קעמפען: 1) דער אומבעקאַנטער—ווייגוראַ, 2) שטשערבינסקי—מאַרטינאָוו (דעצידירענד) 3) שטעקער—סאַן-מאַרס, (דעצידירענד), 4) פּינעצקי—פּאָשאָף (דעצידירענד). 5) סאַסאָרסקי—ליפּאַ (דעצידירענד).

היינט פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט"

א פרעמיע צו דער יובל-פארשטעלונג „פון ווייטן סיביר" אין „פילהארמאניע"

היינט ווערט ווידערהאָלט פון די גאַסטראָלירענדע אָפּערעטען-טרופּע אין פילהאַרמאָניע, די גרויסע פייערליכע יובל-פאַרשטעלונג, וועלכע איז נעכטען געפייערט געוואָרען די 100-טע פאַרשטעלונג (75 מאָל אין וואַרשאַ און 25 מאָל אין לאָדז) די סענסאַציאָנעלע פּיעסע אין 3 אַקטען מיט זעהר שעהנע און הערציגע געזאַנגס-נומערען און טענץ „פון ווייטען סיביר".

יעדער לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאַט" בעקומט אַלס פּרעמיע יעדען בילעט אין פּאַרטער מיט 50 פּראָצענט ביליגער.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, ד. 5 אויגוסט

11.58 — צייט-סיגנאַל; 12.10 — מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטעס; 16.00 — קינדער-פּראָגראַם; 16.30 — פּאָסט-קעסטעל פאַר לאָדזער קאָרעספּאָנדענץ; 16.45 — קאָמוניקאַט פאַר שיף-פערקעהר; 16.50 — „ראַדיאָ צווישען לעהרער" (פאָרלעזונג); 17.50 — מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטעס; 17.35 — פאָרלעזונג פון לעמבערג; 18.00 — לייכטע מוזיק פון פּאָליציי-אָרקעסטער; 19.00 — פערשידענעס; 19.20 — מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטעס; 19.40 — קאָמוניקאַט פון דער האַנדעלס-קאַמער; 20.00 — פּרעסע און ספּאָרט-קאָמוניקאַט; 20.15 — סאָליסטען-קאָנצערט; 22.00 — פעליעטאָן; 22.15 — קאָמוניקאַטען; 22.30 — טאַנץ מוזיק פון וואַרשאַ.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

דירעקציע: א. בעזמאַז, ד. צעלמייסטער.

היינט 9 אַוו. ווידערהאָלונג — — פון דער

100-טע יובל-פארשטעלונג

פון אונזער גרעסטען און סענסאַציאָנעלסטען רעקאָרד-שלאַגער

געשפּילט 75 מאָל אין ווארשא 25 מאָל אין לאדז

„פון וויטען סיביר"

(סאָניע די אנארכיסטקע)

אין 3 אַקטען מיט א פּראָלאָג. .·. בעאַרבייט פון י. נאַזשיס.

פרייזען זענען — צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען אינגאַנצען אומזיסט די בילדער פון די אַרטיסטען. — ניט געהעכערט

אכטונג! נור היינט א פרעמיע

פאר די לעזער פון

„נייעם פאלקסבלאט"

יעדער, וואָס שטעלט צו דעם דאָזיגען אַנאָנס אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע"

בעקומט יעדן בילעט אין פארטער מיט 50 פראָצ. ביליגער

מאָרגען דאָנערשטאָג דעם 6-טען אויגוסט 9 אַ זייגער אין אָוועגד

„דער בלינדער פּאַיאַץ"

מאשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל. אייער-פערפעל און סוכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע

נ. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38

:—: טעלעפאָן 82-143. :—:

אכטונג! עס ווערען אויך ארויסגעגעבען פריהשטיקען, אווענד-ברויטען ווי אויך יאַרסקע מיטאַגען

שיטרען

מיט פאַריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שיטלען

ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערראַווא 15

לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

אייז

יעדען קוואַנטום צו ביליגע פרייזען ליפערט

Lodownia Południowa 22

tel. 190-48 i 191-26.

אויטאָנענישע שווייסונגען

מעטאַל-בעאַרבייטונגען

שלאָסעריי-אַרבייטען

מאַשינען-טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאָנסטאַנטינער 11/13

(רוג זאַכאַדניאַ)

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראָסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

היינט און פאלג. טעג!

שענסטער סאלאן-פילם פון סעזאן!

רעזשי: R. EICHBERG א.ג.

געשפענסט פון די סאלאנען

געהיימנישפולער לאַבירינט פון לאָנדאָנער מלינות. שוידער פון גרויל און עמאָציעס. אין די הויפּטראָלען:

M. Angelus, Ewa Grey, Jack Rains

סובטעלער פאָדים פון אינטריגע האַלט דעם צושויער אין שפּאַנונג פון אָנהויב ביז'ן סוף דראַמע.

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 וואָכמיטאָג שבת, זונטאָג און יום-טוב 2.30 ביינאַכט

פּאָפּולערע פרייזען.

אויפ'ן 1-טען סעאַנס 50 גר. און 1 זל.

דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

וויצען פון וועלכע מען לאכט איצט אין סאוויעט-רוסלאנד

קיינער וואס אין רוסלאנד היינטיגע צייט נישט האבען דעם מוט זיך אוועקצושטעלען ערגעץ און קריטיקירען דעם פינף־יאהר־פלאן, צי סתם בעוויסע נייע פיהרונגען פון דער רעגירונג.

און דאס איז נישט אזוי פיל צוליב דעם שרעק פאר דער רעגירונג, פאר די הויפט־בעאמטע, באר פיל מעהר דערפאר, וואס די גאנצע בעפעלקערונג גלויבט אין די גוטע אבזיכטען פון דער רעגירונג.

אבער גלייכצייטיג האלט מען אין גאנץ רוס־לאנד אין איין איבערדערצעהלען איינער דעם אנ־דערען אזוי־גערופענע „סאוויעטישע וויצען", וויצען, וואס זענען דורכגעדרונגען מיט קאנטער־רעוואלוציע, מיט א בהרזשואזען חוזק איבער אלץ, וואס ווערט אין רוסלאנד געטון.

א געוואלדיגער ווידערשפרוך.

ווען איהר הערט צום ערשטען מאל, ווי א רוסישער בירגער ווענדעט זיך צו אייך מיט די ווערטער: „האט איהר שוין געהערט דעם לעצטען וויץ וועגען...?" און דערצעהלט אייך א שארפען סאוויעטישען וויץ וועגען סטאלינ'ען, קוקט איהר איהם אן מיט פערוואונדערונג. צי איז דער מענש אקארשט פון זינען נישט ארונטערגעגאנגען? ווי אזוי שטעלט ער זיך, דאס אוועק דערצעהלען אזא אפיקורסישען וויץ?

איך וועל דא פרובען איבערגעבען אייניגע פון די וויצען, ווי איך האב זיי געהערט אין רוסלאנד.

אנ'אלטער יוד האט זיך בעקלאגט פאר א פריינט זיינעם, אז עס איז איהם זעהר שווער צו לעבען.

— נישטא וואס צו עסען, נישטא וואס צו טרינקען, מען געהט ארום אפגעריסען, און פריהערען פריהערט מען אויך, און דאך וואלט איך וועלען לעבען נאך א וואסערע צוואנציג־פינף און צוואנציג יאהר.

— איך פערשטעה נישט, אויב עס איז דיר אזוי שלעכט, פארוואס ווילסטו לעבען נאך אזוי לאנג?

— איך וואלט וועלען זעהען, ווי עס וועט זיך ענדיגען דער פינף־יאהר־פלאן.

א רוסישער בירגער איז געשטאנען אויף א בריק איבער א טייך און האט געהאלטען ביים אריינשפרינגען אין טייך אריין, ווען א פע־ביי־געהער האט איהם פלוצלינג אפגעשטעלט.

— וואס איז דאס? וואס געהסטו טון?

— עס איז, דאכט זיך, גענוג קלאר, איך וויל מאכען א סוף צו מיין לעבען, אויף וואס קען איך דען האפען?

— נארישקייטען! האב געדולד, עס איז כאקע איצט ביטער, שלעכט. מיר האבען דאך אבער דעם פינף־יאהר־פלאן... אין פינף יאהר ארום וועט אלץ זיין גוט, ווארט דו וועסט זעהען.

— ניין, איך קען נישט ווארטען, אויב איך וועל ווארטען, ביז מיר וועלען פארטיג ווערען מיט דעם פינף־יאהר־פלאן, וועט שוין דא אין טייך קיין וואסער מעהר נישט בלייבען, מען זאל זיך אין איהם קענען דערטרינקען.

א רעדנער האט געהאלטען א רעדע אין לענינ־גראד און האט צווישען אנדערס געזאגט:

— מיר האבען מיט אונזער פינף־יאהר־פלאן שוין אויפגעטון די גרעסטע וואונדער. אט נעמט, צום ביישפיל, דעם פארט פון לענינגראד, וואס איז דען דא פריהער געווען? גארנישט, און מיר האר־בען איהם געבראכט צו אזא מדרגה, אז פינף און צוואנציג שיפען א טאג קומען אן אהין, און דרייסיג שיפען געהען אפ...

איין ארבייטער, וואס האט זיך צוגעהערט צו דער דאזיגער רעדע, האט פלוצלונג אויסגעשריגען:

— וואס דערצעהלט איהר דארט פאר א נסים? וואס פאר א פינף און צוואנציג שיפען קומען אן, און וואו זענען די דרייסיג שיפען, וואס געהען אפ? איך ארבייט דאך אין דעם דאזיגען פארט, און איך וויים.

— איהר וויסט גארנישט, טאווארישטש (חבר), — האט איהם צוגעווארפען דער רעדנער, — איהר לעזט, ווארשיינליך, קיין צייטונגען נישט.

„אניאגען און איבעריאגען אמעריקע" — דאס איז א טייל פון רוסלאנד'ס פראגראם צו פערוואנדלען רוסלאנד אין א העכסט אינדוסטריעלען לאנד.

ווען א רעדנער אויף א מיטינג האט דערמאנט דעם דאזיגען אויסדרוק, איז אויפגעשטאנען א יוד און האט איבערגעשלאגען זיין רעדע מיט די ווערטער:

— איך געה מיט אייך. טוט מיר אבער א טובה, ווען איהר וועט אניאגען אמעריקע, לאזט מיך דארט ארונטער און יאגט זי שוין איבער אהן מיר.

מען וויים אין גאנץ רוסלאנד, אז דאס רוב פון די סאוויעטישע וויצען ווערען אויסגעטראכט פון ראדעקין. ער איז זעהר א שארפזיניגער, גייסט־רייכער מענש און ווערט פאר א וויץ אוועקגעבען טאטע־מאמע. אט איז דאך יעדער איינער זיכער אין רוסלאנד, אז ראדעק האט געזאגט וועגען די צוויי גרויסע רוסישע צייטונגען „איזוועסטיא" (נייעס) און די „פראוודא" (אמת), אז אין דער „נייעס" איז נישטא קיין „אמת" און אין דעם „אמת" איז נישטא קיין „נייעס".

מען דערצעהלט, אז לעצטענס האט סטאלין גע־רופען דעם דאזיגען ראדעק צו זיך און האט צו איהם געזאגט:

— איך וויים גאנץ גוט, אז דו טראכסט אויס אלע סאוויעטישע וויצען, און עס ארט מיך נישט, נאר מען דערצעהלט מיר, אז דו וויצעלסט זיך אויך איבער מיר. איך, „פערזענליך", האב גארנישט דא געגען, פערגעס אבער נישט, אז איך בין דאך עפעס דער אנפיהרער פון רוסלאנד, דער קאפ, אזוי צו זאגען...

ראדעק האט סטאלינ'ען ווייטער נישט געלאזט רעדען און האט אויסגעשריען:

— דעם וויץ האב איך אליין נישט געמאכט!

אין רוסלאנד זענען איצט איינגעפיהרט זעהר פיל אנקעטעס ווען איינער וויל בעקומען א וואוינונג אדער א נייע שטעלע, אדער ער וויל ערגעץ פאה־רען, מוז ער אויספילען אזא מין אנקעטע, דאס הייסט, ער מוז ענטפערען אויף א גאנצער רייהע פערשידענע פראגען, ווי צום ביישפיל: וואו און ווען ער איז געבוירען געווארען, וואו ער האט זיך גע־לערנט, וואו ער האט געארבייט, א. אז. וו.

מען דערצעהלט א וויץ אין רוסלאנד, אז אין איינער פון די דאזיגע אנקעטעס איז געווען די פראגע: צי האט איהר קרובים? אויב יא, צי איז אימיצער פון זיי דערשאסען געווארען? אויב נישט, פארוואס נישט?

אויף דער פראגע וועגען זיין אפשטאמונג, האט א רוסישער בירגער געענטפערט אין אנ'אנקעטע:

מוטער? — א דינסט.

פאטער — צוויי ארבייטער.

צוויי שוועסטער, אויסלענדישע מיידלעך, זענען געקומען קיין מאסקווע און האבען זיך דארט בע־קענט מיט אנ'אנגעזעהענעם קאמוניסט.

די עלטערע שוועסטער איז געווען א מיאוסע און די יונגערע זעהר א שעהנע. אין א פאר וואכען ארום קומט די יונגערע שוועסטער צו דעם קאמוניסט און זאגט צו איהם בסוד:

— איך וויל, אז איהר זאלט מיר זאגען, וואוהין מען דארף זיך דא ביי אייך אין מאסקווע ווענדען. אויב מען וויל מאכען אנ'אומלעגאלע אפעראציע?

דער קאמוניסט האט זי אנגעקוקט:

— דאס איז גראד נישט מיין פאך, באר איך גלויב, אז איך קען עס פאר אייך אויסגעפינען. ווער נויטיגט זיך אין אזא אפעראציע, איהר צי אייער שוועסטער?

— מיר ביידע.

דער קאמוניסט האט געשמייכעלט, און דאס מיידעל האט געהאלטען פאר נויטיג צו געבען איהם אנ'ערקלערונג:

— איך וויל, אז איהר זאלט פערשטעהען...

דער קאמוניסט האט איהר אבער נישט גע־לאזט ווייטער רעדען:

— איהר דארפט מיר גארנישט ערקלערען. איך פערשטעה גאנץ גוט.

יודישע דעלעגאציע ביים בול-גארישען בילדונגס-מיניסטער

ס א פ י א (יט"א) דער בולגארישער בילדונגס־מיניסטער מוראוויאוו האט אויפגענומען א דעלעגא־ציע פון דער יודישער צענטראל־קאנסיסטאריע, וועל־כע האט געשילדערט די קריטישע לאגע פון די יו־דישע שולען און האט ארויסגערוקט דעם פאסטו־לאט, אז די יודישע שולען דארפען געשטיצט ווערען פון מלוכה־בודזשעט.

דער בילדונגס־מיניסטער האט פערשפראכען צו שטיצען די יודישע פאסטולאטען, די יודישע קאנ־סיסטאריע האפט, אז דער ענין ווערט אין קורצען ער־לעדיגט ווערען גינסטיג פאר יודען.

הכנסות און הוצאות פון דער ארץ-ישראל=רעגירונג

ירושלים (יט"א) עס איז שוין פערעפענטליכט געווארען דער אפיציעלער בעריכט וועגען די הוצאות און הכנסות פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג אין משך פון די ערשטע 4 חדשים פון לויפענדען יאהר. די הכנסות האבען פאר דער צייט בעטראפען 816,240 פונט, די הוצאות — 724,958 פונט.

די הכנסות פון צאל האבען בעטראפען 301,165 פונט, פון שטייערן — 200,722 פונט.

צווישען די הוצאות געפינען זיך פאלגענדע וויכטיגסטע פאזיציעס: פאליציי און תפיסות — 144,560 פונט, מיליטער — 69,719 פונט, גרענעץ־קארפוס אין עבר־הירדן — 49,483 פונט.

בעשטראפט א יודען-העצערישען רעדאקטאר אין דייטשלאנד

ב ע ר ל י ן (יט"א) דער קרייז־געריכט אין קא־סעל האט פערמשפט דעם רעדאקטאר פון נאציא־נאל־סאציאליסטישען ארגאן „העסישע פאלקסוואכט" וואלפגאנג בערגערמאן אויף 2 חדשים תפיסה פאר א שענדליכען יודען־העצערישען ארטיקעל, וואס איז דורכ'ן געריכט בעצייכענט געווארען אלס „גאר־טעס־לעסטערונג און שווערע בעשימפונג פון דער יודישער רעליגיע".

דאס עלעגאנטע לאדן

קויפט איין די גאנצע קאסמעטיק נאר אין דער ערש־טער רענאמירטער

קאנקורענץ-פערפומעריע

פון דער פירמע

J. DRUKIER

ZAWADZKA 5, TEL. 175-92

וואס בעזיצט צום איצטיגען זומער-סעזאן

דעם רייכסטען אויסוואהל פון די בייעסטע

פערפומען, טואלעט-ווייפען, קרעמען,

פודערן, קעלנישע בלומען וואסערן

בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען א קופאן אויף ווערטפולע פרעמיעס

פאר אנגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט. קיין פיליעס בעזיצען מיר נישט

יעדער איינציגער

האט זיך אי־בערצייגט, אז פא־

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א.ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00=191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט

מעבעל אין גוטען צושט־נד צו פערקויפען.

קרבן פון שפיאנאזש

סענסאציאנעל קרימינעלישער ראמאן

(11

— לעדי ראלסאן האט ארויסגערופען אונזער נומער? — האט זיך וויגני פערוואונדערט.

— אייך וואונדערט, וואס זי האט צו אייך טעלעפאנירט? — האט שנעל א פרעג געטון.

— זעלבסטפערשטענדליך! איך בין מיט איהר נישט געווען בעקאנט, און ערשט אויף דער חתונה האב איך זיך געזאלט מיט איהר בעקענען... דו קאנסט דאך זי אויך נישט, דזשארדזש? — האט זי צוגעגעבען, ווענדענדיג זיך צום ברודער.

— איך בין ביי איהר א צוויי מאל געווען אויף די אויפנאהמעס, אבער מיר האבען מיט זיך א ווארט נישט גערעדט, — האט געענטפערט דער יונגערמאן — איך פערשטעה נישט, צי וואס זי האט צו אונז טעלעפאנירט. איך, צווייפעל אפילו, צי האט זי געוואוסט, אז איך און מיין שוועסטער דארפען צו זיין אויף דער חתונה, און אז ביידע מיר זענען אלטע פריינד פון קארלינעי און זיין ווייב.

— די ראלסאנס האבען געהאלטען קארלינען כמעט פאר א מיטגליד פון דער משפחה, — האט שנעל בעמערקט.

— סער ראבערט האט אזוי געהאלטען! — האט דזשארדזש פעריכט — אויף וויפיל איך גע־דענק, איז לעדי ראלסאן שטענדיג געווען ליבע־ס־ווירדיג צו איהם און צו טעלען, אבער קיין גרויס פריינדשאפט אין בעצוג צו זיי האט זיך נישט ארויס בעוויזען... אזוי, אלענפאלס, האב איך געהערט פון קארלינען אליין.

— האט זי נישט געקאנט קלערען, אז די יעגער קארלין געפינט זיך ביי אייך?

— איך בין זיכער, אז דער דאזיגער געדאנק האט איהר נישט געקאנט קומען אין קאפ אריין.

— האט זיך דזשארדזש אפגערופען און וויגני האט צוגעגעבען:

— חוץ מזה האט דאך לעדי ראלסאן געדארפט וויסען, אז מאקס איז שוין אוועקגעפאהרען אין דער סינאגאגע... אין די צייטונגען ווערט דער־צעהלט, אז לעדי ראלסאן איז געקומען אויף דער פאסט האלב צוויי א זייגער.

— ריכטיג! — האט שנעל בעשטעטיגט, און נאך א קורצען שוויגען געשטעלט א פראגע, וואס האט, דאכט זיך, נישט געהאט קיין שום שייכות צום ענין:

— קאנט איהר, פריילייז ווינסטאן, דעם פרא־פעסאר קאטשיאלא?.. אויב איך האב קיין טעות נישט, איז ער א מוזיק־פראפעסאר...

דאס מיידעל האט פערוואונדערט אויפגעהויבען די ברעמען.

— פראפעסאר קאטשיאלא?!.. זעלבסטפער־שטענדליך, איך קאן איהם זעהר גוט... איך לערן זיך ביי איהם זינגען.

— קומט ער אפט צו אייך?

— יא, בפרט, ווען איך גרייט זיך צו א קאנ־צערט... די וואך, איז ער צו מיר געקומען יעדען טאג. היינט אבער איז ער נישט געווען.

— ער האט אבער געדארפט צו קומען?

— ניין! ערשטענס, בין איך געווען אויף דער חתונה, און, צווייטענס, איז ער דאנערשטאג שטענ־דיג פערנומען. ער האט ערגעץ א לעקציע.

— קאנט איהר איהם שוין פון לאנג?

— זעהר לאנג, פון יענע צייט אן, ווי איך בין אריבערגעפאהרען קיין לאנדאן. דאס איז א מערקווירדיגער מענש.

— אנ'איטאליענער?

— יא, אבער אין איטאליען איז ער שוין נישט געווען א יאהר צוואנציג.

— ער אינטערעסירט זיך זעהר מיט רוסישע ענינים! — האט שנעל ערקלערט.

— אזוי גאר? איך האב עס נישט געוואוסט, וועגען דעם האט ער מיט מיר קיינמאל נישט גע־רעדט.

— האט ער אייך אמאל עפעס געזאגט וועגען דער לעדי ראלסאן?

— ניין. קיינמאל נישט.

וויגני האט געענטפערט אויף די פראגען מיט דער פולסטער זיכערקייט.

איהר אויפריכטיגקייט איז געווען א צווייפעל־לאזע.

שנעל האט ווידער געענדערט דאס געשפרעך:

— אלזא, קאנט איהר טאקע נישט פערשטעהען, פארוואס לעדי ראלסאן האט ארויסגערופען אייער נומער טעלעפאן?

— ניין. איך פערשטעה נישט, דאס איינציגע, וואס עס קאן מיר איינפאלען, אז זי האט א טעות געהאט און ארויסגערופען א פאלשען נומער, וועל־כער האט זיך ארויסגעוויזען פאר אונזערען.

— דאס איז די איינציגע ריכטיגע סברא! — האט דזשארדזש צוגעגעבען.

— מעגליך! — האט שנעל מסכים געווען — ס'טרעפען זיך אזעלכע מאדנע צופאלען... אלענ־פאלס, בעט איך ענטשולדיגונג, וואס איך האב אייך געשטערט די רוה! איך דאנק אייך פאר די קלארע און דייטליכע ענטפערס... עס זענען דאך דא אזעלכע מענשען, וואס אויף זיי פאלט אן א מורא, ווען זיי דערזעהען בלויז א געהיים־אגענט, און איך בין זעהר צופרידען, וואס איהר געהערט נישט צו דעם דאזיגען מין מענשען. צום ווידערזעהן!

— לאמיר עפעס טרינקען! — האט איהם דזשארדזש פריינדליך פארגעלייגט.

שנעל האט זיך אפגעזאגט, באר גענומען א פאפיראס, און זיך פערהאלטען אויף עטליכע מי־נוט, ענטפערענדיג אויף די פראגען, וואס דזשארדזש און מאריס סטאר האבען איהם פערגעבען.

— די לאגע זיינע איז אבסאלוט נישט גע־פעהרליך. — האט ער געענטפערט, ווען מ'האט ביי איהם א פרעג געטון וועגען דעם שאפער סאדלער — די וואונד איז א קליינע, און איך רעכען, אז מארגען וועט ער קענען אנוועזענד זיין אויף דער אויס־פארשונג. מיר האבען איהם דערוויל נישט פער־הערט, און ער ווייסט נישט, אז ער איז ארעסטירט.

— מיינט איהר, אז דאס איז ער בעגאנגען דעם מארד? — האט וויגני א פרעג געטון.

— איך האלט זיך געוועהנליך אפ פון פריה־צייטיג ארויסצוזאגען מיינונגען, — האט שנעל פארזיכטיג געענטפערט — אדיע, מיינע הערען! איך דאנק אייך נאך אמאל. גייט איהר מיט מיר, מיסטער סטאר?

מאריס האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ אויף נישט, און דער געהיים־אגענט איז אוועק אליין.

(פארטזעצונג קומט)

ווי אזוי מאנמארטר איז געווארען דער פרעהליכסטער קווארטאל אין פאריז

הוליאנקעס אין מאנאסטירען. — א געמיש פון זינד און הייליגקייט

דוד איינהארן גיט אין „פארווערטס" פאלגענדע וויטערדיגע שילדערונגען:

די געשיכטע פון מאנמארטר איז אנ'אלטע און זעהר א הייליגע. דער ארט האט טאקע געהאט א סך מארטירער. פונקט ווי עס זענען אהער עולה רגל אלערליי הולטאיעס, ציהען זיך אהער פון אלע עקען פראנקרייך פרומע קאטאליקען, ווייל אויף דעם בארג האבען בעצאהלט מיט זייער לעבען די ערשטע קריסטליכע פרעדיגער. איבערהויפט איז בעקאנט די „מארטירער" - געשיכטע פון דעם הייליגען דעניס.

וועגען דעם דעניס דערצעהלט די לעגענדע, אז נאכדעם ווי מען האט איהם אפגעהאקט דעם קאפ, איז ער אויפגעשטאנען און גענומען דעם קאפ אונטער'ן ארים און איז זיך אזוי אוועק שפאצירען אויפ'ן מאנמארטר.

היינט קאן מען זעהן א סך אזעלכע הייליגע אויפ'ן מאנמארטר, וואס געהן אום, איבערהויפט פארטאג איבער די געסלעך, און עס דוכט זיך זיי, אז זיי טראגען דעם קאפ אונטערן ארים. מען דערצעהלט, אז איינער אזא לעבע־יונג איז נאך זעקס פלעשער שאמפאניער ארויס אויפ'ן גאס, און האלטענדיג דעם קאפ אין די הענד, האט ער אלע מיידלעך אויפ'ן וועג געהייסען קושען זיינע ליפען, ווייל ער איז דער הייליגער דעניס.

פארהאן אבער נאך א היסטארישער קוואל, וואס ערקלערט די אורזאך, פארוואס דער מאנמארטר איז דער פרעהליכסטער בארג אויף דער וועלט. ס'זענען דא ידיעות, אז נאך מיט צוויי טויזענד יאהר צוריק האבען די רוימער אויסגעבויט אויף דעם בארג א טעמפעל פאר דער געטין פון ליבע. אויף די חורבות פון דעם טעמפעל האט מען נאכדעם אויסגעבויט א קלויסטער, אזוי, אז סיי די געטין פון ליבע, סיי דער גאט פון יסורים וואוינען צוזאמען אונטער איין דאך...

פון דאן אן פלאנטערן זיי זיך ביידע דארטען און טוען איינער דעם צווייטען אפ אויף טערקיש. פון איין זייט האט מען כסדר געבויט אויף דעם בארג קלויסטערס און מאנאסטירען. די פראנצויזישע קיסרים האבען נישט געזשאלעוועט קיין געלד און קיין מיה דעם בארג צו פערבויען מיט הייליגע הייזער. געלד האט זיך געגאסען אויף דעם בארג אין די מיליאנען, און די מאנאכען און מאנאשקעס זענען דארט רייך געווארען.

באר יעדעס מאל ווי זיי פלעגען רייך ווערען, פלעגט אויפשטעהן תחית המתים די געטין פון ליבע און נעהמען פיהרען איהר מלוכה. די כראניקעס פון די מאנאסטירען זענען פול מיט סקאנדאלען פון שעהנע נאנעס, וואס האבען געבראכען זייער נדר צו בלייבען טריי יעזוסען און האבען איהם פערראטען אויף דעם מיאוסטען אופן.

אין יאהר 1534 איז געקומען דער בעוואוסטער גרינדער פון דעם יעזואיטישען ארדען, לאיאלא, און געגעבען דא אויף דעם בארג דעם נדר פון ארימקייט. נאטירליך, האבען זיינע תלמידים, די יעזואיטען, נישט געפונען פאר נויטיג אפצוהיטען דעם נדר, ווען דאס געלד האט גענומען רינען אין זייערע קאסעס.

איצט קאן מען אפטער טרעפען דא איבערגעטוענע גלחים, וואס קומען שטילערהייט אהער דינען דער געטין פון ליבע. מיט א פאר יאהר צוריק האבען זיי אפילו דא געהאט א מארטירער, א שפאנישער גלח, מען זאגט — א יעזואיט.

א גאנצע גרופע גלחים זענען געפאהרען קיין רוים. אויפ'ן וועג האבען זיי זיך אויף עטליכע טעג אפגעשטעלט אין פאריז. אויפ'ן צווייטען טאג האט מען איין גלח געפונען א דער'הרג'עטען, ער איז געווען אנגעטאן אין א ספארט אנצוג, ווי א איצטיגער אמעריקאנער, און אין קעשענע ביי איהם האט מען געפונען א ביכעלע מיט אדרעסען פון פערשידענע פרעהליכע הייזלעך אויפ'ן מאנמארטר. דער דאזיגער יעזואיט, דער תלמיד פון לאיאלא, האט, קענטיג, נישט געהאלטען פון זיין פיהרערס נדר.

אין מאי פון יאהר 1590 איז דער קייסער הענריך דער פירטער, וואס איז פריהער געווען א פראטעסטאנט, געקומען איינגעהמען פאריז. אויפ'ן מאנמארטר זענען דאן געשטאנען צוויי הארמאטען און איידער וואס־ווען, זענען זייגע אפיצירען און לייטענאנטען געקומען צו־גאסט צו די נאנעס פון די פרויען־מאנאסטירען, וואס האבען זיך דארט געפונען.

די כראניקעס דערצעהלען, אז די אפיצירען פון הענריך דעם פירטען האבען דארט אנגעמאכט א חורבן. זיי האבען צובראכען אלע הערצער פון די נאנעס. עס איז געווען לוסטיג.

מען זאגט, אז אפילו הענריך דער פירטער, וואס איז געווען א גרויסער אפיקורס און האט א לאנגע צייט געקעמפט געגען די קאטאליקען, איז דארט אין א נאכט אזא, פרום געווארען און ערקלערט, אז פאריז איז ווערט א מעסע (א קאטוילישער גאטעס־דינסט). און ער איז טאקע גלייך אוועק אויף דער מעסע.

אין 17. און 18. יאהרהונדערט זענען די מאנאסטירען אויפ'ן מאנמארטר געווען אזוי אויסגעלאסען, אז דער פאריזער ארציבישאף האט כסדר ארויסגעגעבען חרמים און שטראף־פעראָרדנונגען געגען די נאנעס, ביז די גרויסע פראנצויזישע רעוואלוציע האט זיי ענדליך בעפרייט און ארויסגעלאזען זיי אויפ'ן מאנמארטר.

איצט איז זעהר שווער צו וויסען, וואו עס הויבט זיך אן די נאנע און וואו עס ענדיגט זיך די טענצערין. אגב, ווערט דערצעהלט אין דער געשיכטע, אז מאראט, איינער פון די פיהרער פון דער ערשטער פראנצויזישער רעוואלוציע, האט זיך א לאנגע צייט בעהאלטען פון זיינע פערפאלגער אין די פרעהליכע ערטער פון מאנמארטר, און אזוי ווי ער איז נישט געווען קיין גרויסער תהלים־זאגער, האט ער אויס רחמנות געלערענט די ארויסגעטריבענע נאנעס וועלטליכקייט.

שפעטער איז דער מאנמארטר געווען לאנגע צייט דער ארט פון דער אלע געפעהרליכע גנבים, שענקען און נידעריגע הייזלעך, ביז עס זענען ענדליך געקומען די קינסטלער און פאעטען און שרייבער און האבען פערוואנדעלט דעם מאנמארטר אין דעם בארג פון פרייד, קונסט און ליבע.

איצט איז דאס דער וואונדערליכער בארג, צו וועלכען עס ציהען אלע פעלקער פון דער וועלט, צו טרינקען פון בעכער שאמפאניער, וואס מען גיסט זיי דארט אן פאר א הונדערטפאכיגען פרייז.

טשארלי טשאפלין קריגט מעדאל

פון פראנצויזישן עהרען-לעגיאן און ס'ווערט א טומעל

אבער מעדאלען פון דעם עהרען-לעגיאן האבען געקראגען א סך מענשען, וואס פערדינען עס נישט. — מ'וויל אין גאנצען אפשאפען דעם עהרען-לעגיאן

מיט א געוויסע צייט צוריק איז דער בעריהמטער טשארלי טשאפלין בעעהרט געווארען מיט א מעדאל פון דעם פראנצויזישען עהרען־לעגיאן. האט זיך באלד נאכדעם אויפגעהויבען א טומעל אין דער פראנצויזישער פרעסע: מ'האט געמאכט חוזק פון טשאפלין'ען מיט זיין מעדאל, און מ'האט שארף קריטיקירט די פיהרער פון דעם לעגיאן פאר געבען א מעדאל צו אנ'אקטיאר ווי טשאפלין.

„גוט, טשארלי טשאפלין איז א גרויסער ארטיסט — שרייבען אייניגע צייטונגען — אבער וואס האט ער געטון פאר דער מענשהייט און איבערהויפט פאר פראנקרייך?"

אזוינע און ענליכע טענות האבען זיך געשאטען פון אלע זייטען. מיט טשאפלין'ען איז פארגעקומען עטוואס ענליכעס צו די קאמישע סצענעס, וואס ער שטעלט פאר אין דעם הערליכען מאמענט ווען ער האלט אין קושען די האנד פון זיין געליבטע, פאלט פלוצלונג אראפ א ציגעל אויף זיין קאפ, אדער אימיצער דערלאנגט איהם א בריק מיט'ן פוס פון הינטען.

אויפ'ן ליילעך קומען אזוינע סצענעס אויס זעהר אמוזאנט, שפאסיג. דער עולם האט פערגעניגען און קראכט פון געלעכטער. און טשאפלין אליין האט די גרויסע בעפרידיגונג פון ארויסרופען אזויפיל געלעכטער און געווינען ערפאלג.

גאנץ אנדערש האט מסתמא געפיהלט טשאפלין איצט, ווען אויף זיין קאפ האבען פון אלע זייטען גענומען פליהען „ציגעל" נאכדעם ווי ער האט בעקומען דעם מעדאל פון דעם עהרען־לעגיאן.

א בלישצענדען צלם מיט א גלענצענדע לענטע האט מען איהם אויפגעהאנגען אויפ'ן ברוסט און דער סעקרעטאר פון עהרען־לעגיאן, מ. פיליפ בע־טהעלא, האט איהם א קוש געטון אין ביידע באקען — ס'הייסט, אז פראנקרייך עהרט איהם און ליבט איהם.

אבער ווי נאר ער האט פערלאזען דעם עהרען־לעגיאן, האט ער גלייך דערזעהען, ווי מ'בעווארפט איהם מיט שטיינער, מ'בריקעט איהם פון הינטען אין אלע צייטונגען.

„די לענטע, וואס איז בעשפריצט מיט בלוט פון העלדען, זאל בעפוצען די ברוסט פון א בירק־קאמעדיאנט?" — האבען אייניגע געטענה'ט.

וואלט מען אפשר געקענט מיינען, אז טשארלי טשאפלין איז נישט בעליבט אין פראנקרייך. עס הויבט זיך גארנישט אן: טשאפלין איז א ליבלינג אין פראנקרייך, פונקט ווי אין אנדערע לענדער.

די זאך איז אבער, אז טשאפלין איז דא געווען א קרבן פון אומשטענדען.

וועגען די מעדאלען פון דעם עהרען־לעגיאן האט מען שוין לאנג גערעדט, אז זיי ווערען געגעבען צו א סך מענשען, וואס פערדינען עס נישט. עס איז בעוואוסט, אז יעדער איינער וואס האט א „צד אין דער משפחה", א בעקאנטשאפט מיט די פיהרער פון דעם עהרען־לעגיאן, קען קריגען א מעדאל. מ'קען זאגאר קויפען א מעדאל פאר געלד, פאר עטליכע טויזענד דאלאר. האט מען שוין לאנג געטענה'ט וועגען דעם.

און גראד איידער טשאפלין האט בעקומען דעם מעדאל, האט א יונגע אמעריקאנער אקטריסע, א שעהנע נעגער־מיידעל פון הארלעם, דזשאזעפין בעיקער, ערקלערט, אז דער סעקרעטאר פון דעם פראנצויזישען עהרען־לעגיאן האט איהר פערשפראכען א מעדאל. דזשאזעפין בעיקער שפילט איצט אין פאריז און נעמט שטארק אויס ביים פראנצויזישען עולם.

האט מען גענומען שרייען אז יעדער בעריל און שמעריל קריגט א מעדאל.

די דיכטערין גרעפין אננא דע נאאי, וועלכע איז א גלענצענדע שעהנהייט, האט געקראגען דעם מעדאל, אבער אזא וויכטיגע פערזאן אין דער וועלט פון וויסענשאפט, ווי מאדאם קוריע, וועלכע האט ענטדעקט דעם עלעמענט ראדיום, האט נישט געקראגען קיין לעגיאן־מעדאל. האבען די צייטונגען שארף קריטיקירט אזא האנדלונג.

Dr. Z. Rakowski

פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7, נעמט אויך אן אין לעטשניצע וגערושער 17 פון 10 — 11 און פון 5—7

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6,

Telefon 12-333

tel. 12-333 tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

ר. אייזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. ערא'טישער ראמאן פון לאדזער לעבען

(80

נאך דעמזעלביגען טאג איז די „באראנין דרוזע" איזאלירט געווארען פון דער אלגעמיינער פאסאזשיר אפטיילונג אין א בעזונדער חדר, וואו ס'האט זיך געפונען די שיף־אמבולאטאריע, דארט איז זי איבערגעלאזען געווארען אונטער דער אויפזיכט פון דעם סאניטאר־פערזאנאל, און נאר „באראן דרוזע" האט געהאט דאס רעכט צו בעזוכען זיין פרוי ווען ער האט געוואלט.

דער דייטשער קאפיטאן פון דער שיף האט געפונען פאר זיין חוב זיך צו מעלדען צום באראן און איהם אויסדריקען מיטלייד צוליב דעם טראגישען פאל מיט זיין פרוי.

— זעהט אויס האט דער קאפיטאן געזאגט, אז דאס האט די ים־רייזע אזוי פאטאל געווירקט אויף דער פרוי באראנין.

— האט איהר ה' קאפיטאן שוין געהאט אזא פאל אין אייער פראקטיק?

— נישט איינעם הער באראן, נאר 2 און דאס ביידע מאל מיט פרויען. זייערע נערווען זענען אזוי עמפינדליך, אז ביי יעדער שטארקערער עמאציע זענען זיי אונטערגעווארפען א געפאהר, אבער זאלען מיר האפען, אז די באראנין וועט שנעל קומען צו זיך.

— דער דאקטאר האט אנ'אנדער מיינונג, האט נירענבערג טרויעריג געזאגט, ער האלט, אז דאס איז א לאנג־דויערענדע קראנקהייט.

דער קאפיטאן איז אוועק און נירענבערג האט אנגעהויבען סיסטעמאטיש, ווי ער איז דאס געוואוינט געווען, באטראכטען ווי אזוי ער האט צו האנדלען, די דאזיגע פערברעכערישע נאטור איז געווען א גרויסער פעדאנט אין זיין האנדלונג, ער האט קיינמאל נישט געמאכט קיין שריט, וועלכע זאל נישט זיין הונדערט מאל איבערגערעכענט און 90 פראצענט זיכער, אויך איצט האט ער אויסגערעכענט יעדע עווענטואליטעט און מעגליכקייט ווי אזוי די לאגע קען זיך פערוויקלען אדער אויפקלערען, נירענבערג האט נישט געהאט קיין שום ידיעה פון אדאלפען און נישט פון כארט, און האט נישט געוואוסט, צי דער טראנספארט, ביי וועלכען ער האט געהאט צו פערדינען א גרויסע סומע געלד, איז בשלום אדורכגעגאנגען, אבער זיין געפיהל האט איהם געזאגט, אז דאס מאל איז אלץ אין ארדנונג. אויך איצט האט ער נאך נישט געהאט קיין בעשטימטען פלאן וואס צו טון מיט סאניען, וועלכע ער האט פאר יעדען פרייז געוואלט האבען נעבען זיך. איצט האט ער שוין געוואלט זי פטור ווערען, וועגען סענטימענטען, וועגען אויסרעכענען די סיבות וואס האבען סאניען געבראכט צו משוגעת, האט נישט געקענט קיין רייד זיין. נירענבערגן איז דאס נישט אנגעגאנגען, איהם האט זיך געהאנדעלט נאר וועגען זיין אייגענער פערזאן. וואס מיט סאניען וועט ווערען האט איהם אינטערעסירט נאר אזוי לאנג, ביז ער זעהט זי פאר די אויגען, מיט איין מינוט שפעטער וועט ער זיכער פערגעסען וועגען איהר פונקט אזוי ווי ער האט פערגעסען וועגען די צעהנדליגער, וועגען די הונדערטער מיידלעך, וועלכע ער האט אומגליקליך געמאכט ביז איצט, פונקט אזוי ווי ער האט פערגעסען אן די אלע קרבנות, וועלכע ער האט דערשאסען מיט זיינע אייגענע הענד.

סאניעס לאגע איז געווען א טרויעריגע, די ערשטע טעג פון איהר שרעקליכער קראנקהייט האט זי קיינעם נישט דערקענט, גאנצע 24 שעה אין מעת־לעת האט זי נישט אויפגעהערט צו רעדען. שטענדיג וועגען איהר אומגליק, זי האט קיינעם צו זיך נישט צוגעלאזען נאר א געוויסען סענטימענט האט זי געהאט פאר דעם דאקטאר, וועלכער איז צו איהר אריינגעקומען 2 מאל אין טאג.

דעם דאקטאר האט בכלל אינטערעסירט דער דאזיגער פאל, אלס דאקטאר האט ער פון דער קראנקערס רייד ארויסגעפיהלט, אז זי האט עפעס שרעקליכעס אויפ'ן הארצען אויף געוויסען, דעם דאקטארס אויפגאבע איז געווען אזוי פיל צו בערוהיגען די קראנקע, אז ס'זאל איהר מעגליך ווערען עפעס צו דערצעהלען, פון וואס ער וואלט געקענט ארויסדרינגען וואס ס'איז מיט דער קראנקער פארגעקומען, איבריגענס האט דער דאקטאר דאס נישט געטון אויס נייגיריגקייט, נאר צוליב דעם, כדי צו וויסען וואס פארא מיטלען ער האט אנצונעהמען ביים היילען די קראנקע, נאך עטליכע טעג איזאלירונג איז דער דאקטאר אריינגעקומען צו דער קראנקער. גראד אין דעם טאג האט זי געהאט א פרייערען בליק, הגם זי האט זעהט אויס זיך בכלל נישט אנגעגעבען קיין חשבון וואו זי געפינט זיך און וואס מיט איהר קומט פאר.

— גוט מארגען פרוי באראנין איז דער דאקטאר צוגעטרעטען צום בעט, אויף וועלכען די קראנקע איז געזעסען.

— גוט מארגען הער נירענבערג, פארוואס פערפאלגט איהר מיך, פארוואס יאגט איהר מיך נאך, איך געפין זיך דאך איצט אין דיינע אייגענע היים, טא לאזט מיך שוין צורוה, איך וועל מעהר נישט פאלגען דעם דעטעקטיוו און ער וועט אייך מעהר קיין שלעכטס נישט טון, איך וויל רוהען, אזוי שטארק וויל איך רוהען...

— נירענבערג איז איצט נישטא, האט דער דאקטאר געזאגט, איך בין א דאקטאר, וועלכער בין געקומען אייך היילען, ווייל איהר זענט קראנק. גאנץ ערנסט.

— איך קען דאך אייך, האט די קראנקע געזאגט מיט א שמייכעל, איהר זענט מיר גוט בעקאנט, איהר זענט דאך דאקטאר קאופמאן, איהר האט [illegible] מיר א טובה געטון און זיך בעמיהט, אז איך זאל פערקויפען מיין קינד...

— איך בין נישט דאקטאר קאופמאן, איך בין אנ'אנדער דאקטאר.

סאניע איז פערשוויגען געווארען, זי האט מעהר נישט געוואלט ענטפערען קיין איין ווארט אויף די צעהנדליגע פראגען, וואס דער דאקטאר האט איהר געשטעלט.

דער דאקטאר איז ארויסגעגאנגען, אויפ'ן הארצען האט איהם עפעס געדריקט, עפעס ווי ער וואלט זיך בעפרייט פון א שווערען קאשמאר עפעס האט ער געפיהלט, אז אין דעם אלעם שטעקט א גרויס געהיימניש, ווער איז דער נירענבערג, וועגען וועלכען די קראנקע רעדט אזוי פיל, וואס פארא דאקטאר קאופמאן, וואס פארא קינד, וואס טוט זיך דא. דער דאקטאר האט בעשלאסען ווייטער צו פארשען און וועגען זיינע בעאבאכטונגען קיינעם נישט דערצעהלען.

(פארטזעצונג קומט).

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און וייטערע טעג!
דער גרעסטער קלאנג-מייסטערווערק פון דער איצטיגער צייט!
„דער קעניג פון פאריז"
אין די הויפט-ראלען:
Iwan Petrowicz i Marja Glory
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע
„קינדער-קאבארעט"

נעכסטער פראגראם:
„ATLANTIC"

אנהויב אין געוו. טעג 5 נאכמ. שבת, זונטאג 3 נאכמיטאג.
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

---

2 פאבריקס-זאל־ען
וואס פערנעהמען א שטח איבער 300 מ. יעדער
◆◆◆◆ ווי אויך א פריש רעמאנטירטער זאל ◆◆◆◆
געאייגנעט אויף א ביורא, קלוב, פעראיין א. ז. וו. איז פון זאפארט איבערצוגעבען.
צו ערפאהרען פאלודניאווא 46. טעל. 102=33.

א צימער און א קוך
מיט בעזונדערן איינגאנג אלס סובלאקאטאר אדער אין א נייי הויז אויף חודש-געלד ווערט שוין געזוכט. אפערטען אונטער „D" טעל. 102=33.

ברוכים הבאים!
פאביאניצער רבי
א.ס.ל.ב.
פון נאווא-צעגעלניאנא 10 היינט שרודמיעסקא 44 קומט צופאהרען היינט, מיטוואך 10 ביינאכט מיט דער קאלישער באהן פון טשעכאטשינעק.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאקאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ס. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

א זעהר גרויסער אויסוואהל פון
אלערליי
ראהמען
צו בילדער, שפיגלען, = און גארדינען
אויך פערטיגע גראהמטע
בילדער
עמפפעהלט די בעוואוסטע ראהמען-פאבריק פון
י. צווילליך
נארוטאוויטשא 11 (אין הויף). טעל. 153=35

„ESTOL"
בעזייטיגט **אדטשיסקעס** מיט'ן וואורצעל
בערוהיגט דעם וועהטאג
פרייז פון 1 פלאסטער 30 גראשן. צו בעקומען איבעראל.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דעמאלט טראפעסער

דאקטאר בראכורעזונג בעזייטיגען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאך-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אבענד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנטש, פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.
דאנקזאגונג.
דעם גערעכטען ספעציאל. ה' י. ראפאפארט, דיר. פון ארטאפעדי-שען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראנט 2 שטאק, דריק איך אויס עפענטליך מיין הערצליכע דאנקבארקייט פאר זיין אנלעגען מיר דעם ספע-ציעלען ארטאפעדישען הייל-גארטעל פון זיין סיסטעם, וועלכע האט מיך אויס-געהיילט גענצליך. ס'האט מיר געדראהט צו פראצן דער רוקען צוליב'ן הויקער און יעצט בין איך געזונד און בין פעהיג צו דער ארבייט.
Dr. M. Morgenroth, sędzia apelacyjny.

---

2 העלליכע גרויסע צימערן
פארטער, מיט א קארידאר, מיט טעלעפאן אין דער געגענד צווישען עוואנגעליצקא און גלובנא, געאייג-נעט אויף א ביורא אדער שניידער-ווערקשטעל איז פון זאפארט איבערצוגעבען געגען א מינימאלער צוצאהלונג. אפערטען אונטער „72" אין אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסבלאט".

Dr. med.
Łagunowski
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
POWRÓCIŁ
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
Leczenie światłem: promieniami Roentgena i lampą kwarcową.
Przyjmuje od 8³⁰ do 10³⁰ rano, od 1-ej do 2³⁰ pp, od 6 do 8³⁰ w., w niedzielę i święta od 10 do 1-ej. Dla pań oddzielna poczekalnia.

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 4, טעל. 216=90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אוועגד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

א לערן-יונגעל
פון אנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען אין קא-פעלושען-ווערקשטעל ביי וויים, יערוזאלימסקא 4.

א יונגע
פון 14 ביז 16 יאהר קען זיך גלייך מעלדען אין דער שטריקעריי פון טענענבוים, פיעטריקאווער 38.

א נייהער
און א ריכטעווער
קענען זיך מעלדען
21 בזשעזשינער 21
גאטליב. 4212

DR. MED.
L. Pkielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אירין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אוועגד.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1–2
ד"ר ווייגבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12–2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 11–1½
ד"ר מאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5–6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9–1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3–7
צאהן-טעכניק-הייל, בעליכטונגען, קראנקען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטראליזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען איז שטאט.

ס'ווערט געזוכט
א מיידעל
צו אבערהעמדער.
5 קאמיענא 5, ארגאנעס. 4216

השבת אבדה.
ס'איז פערלוירען געווארען א פאס אויפ'ן נאמען שעפסיל הירש דע-נעמארק, ארויסגעגעבען פון פוילישען קאנסולאט אין לייפציג. אפצוגעבען אין אדם. 4214

א 6-צימערדיגע
וואוינונג
זוך איך אין דער געגענד פון פולנאצנא — אגראדאווא ביז פאלודניאווא — זשעראמסקא בעקוועמען ערשטער שטאק, פראנט. אנטלעדונגען פון 2 ביז 3 נאכמ. טעל. 151-16 א חוץ שבת. 4208

ווי לאנג נאך וועט איהר אזוי ליידען
פון שווייס פון פיס, אז פאר 30 גראשען קענט איהר דאס בעזייטיגען. קויפט נאר דעם ריכטיגען פראשעק „ראדיקאל", דאס קענט איהר נור בע-קומען ביים צייטונגס-פערקויפער גאלדבערג, פיעטריקאווער 21. אויך קענט איהר בעקומען זעהר א גוט מיטעל צו אדטשיסקעס.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעמט אן פון 6 ביז 8.30 אוו. זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134–72
נעמט אן פון 3–4 נאכמ.
און פון 7–9 אוועגד.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
טראגוטא 12, טעל. 175-10.
נעהמט אן פון 11–1 און פון 7–8 אוו. 4157

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183=17
צוריקגעקעהרט
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאהניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע ספעציאטען ווי: הקלארקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעלען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ד"ר ראבינזאן
פאדעמביע
גראנד-פענסיאנאט
נעהמט אן א גאנצען טאג.

Dr. Różaner
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פון הויט און וועגערישע קראנק-הייטען און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98
נעמט אן פון 8–10; 5–8 אוועגד

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 13=142
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאג און יו"ט 9–1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

אלטע צייטונגען
– ווי אויך –
ווייס צייטונגס-פאפיר
איז פערקויפן צו פרייזווירדיג.
צו ערפאהרען אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט" פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71.

א קאסירערין
מיט קויציע פון 300 זל. קען זיך שוין מעלדען צווישען 12 – 2 בייטאג
אין יודישען
פאלקס-טעאטער
זגערזשער 17

ס'ווערן געזוכט
א קוואליפיצירטער
אבערלאקנייער (יז)
צו טריקא-וועש ווי אויך צו געוועהנליכע מאשינען
צו ערפארען שרודמיעסקא 9 (ג. צעגעלניאנא 24)
פראנט 2-טען שטאק
אין טריקא-פאבריק.

אבאנעמענטס-פרייז אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פערן אינזעראט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך, די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פער'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ווייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . . . 8 .
... מיטער דער שפאלט 50 ... 100 ... 10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.